

Година XXI — Број 381
Субота, 18 април 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ЖРТВОВАЈТЕ СВОЈЕ ПОРОДИЦЕ ДА БИСТЕ СПАСЛИ ИЗДАЈНИКЕ? ИДИОТИ! ОНИ СУ ВАШИ НЕПРИЈАТЕЉИ... СТРАНЦИ КОЈИ ЖЕЛЕ ДА УНИШТЕ НАШУ КРАЉЕВИНУ! ДОБРО! ВОЈНИЦИ! У ТАМНИЦУ С ТАОЦИМА!

КАСНИЈЕ У ПОДЗЕМНОМ СКЛОНИШТУ...

НАШ ВОЂ СЕ ВРАЌА!

ЈАНЕ! ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

ЊЕГОВУ ЖЕНУ... ОДВОЗИЛИ СУ ЈЕ ЗА ФЕЛИЈУ!

ЈАНЕ! ТВОЈА ЖЕНА! УЗЕЛИ СУ ЈЕ ЗА ТАОЦА! ЗАИСТА?

МНОГИ НАШИ ДРАГИ ОТИШЛИ СУ У ФЕЛИЈУ... МИ ИПАК НАСТАВЉАМО БОРБУ!

ТО ЈЕ ФЕЛИЈА СМРТИ, ЗАР НЕ? И ОНА ТРЕБА ДА УМРЕ ДА БИ СЕ МИ СПАСЛИ! ИДЕМО, ЗАРКОВЕ!

НЕ СМЕТЕ! БЕЗ ЖРТАВА СЕ ТИРАНИН НЕ МОЖЕ СРУШИТИ! ПОТРЕБНИ СУ НАМ ВОЈНИЦИ...

МИ НИСМО ВОЈНИЦИ, ПРИЈАТЕЉИ! МИ ЧАК И НИСМО ИЗ ВАШЕГ НАРОДА!

ИНКАЛЕ! ЗЛАТОКОСИ БОГ ИЗ ГОРЊИХ РЕГИОНА!

БОГОВИ ИЗ ГОРЊЕГ СВЕТА... МЕЂУ НАМА!

МИ НИСМО БОГОВИ... ДОШЛИ СМО ОВАМО У БАТИСКАФУ... А НЕ У ЗЛАТНОМ МЕХУРУ!

БАТИСКАФУ... КАО ШТО ЈЕ ОНА ИЗ СТАРИХ ЛЕГЕНДИ?

ДА... НОАХИМ ЈЕ САГРАДИО ЈЕ-ДАН! НАДАЛИ СМО СЕ ДА ЂЕМО МОЋИ ДА ПОМОГНЕМО ВАШЕМ НАРОДУ ДА ИЗИЂЕ НА ПОВРШИНУ... АЛИ САД...

...МОРАТЕ ПРИЧЕКАТИ! НЕ МОЖЕМО ПУСТИТИ ДА ТАОЦИ НАСТРАДАЈУ!

ЗБОГОМ, ЈАНЕ... ИМАМО САСТАНАК С НОАХИМОМ!

ДОК СУ ЗАРКОВ И ФЛАШ ИШЛИ ПРЕМА ПАЛАТИ ДА СЕ ПРЕДАДУ...

БОГОВИ ГОРЊЕГ СВЕТА!

МЕЂУ НАМА СУ!

ШТА ТО ЗНАЦИ?

ИСПУЊЕНИ СТРАХОПОШТОВАЊЕМ, ЛУДИ СУ КРЕНУЛИ ЗА ЊИМА...

АХА! ИЗДАЈНИЦИ СЕ ВРАЌАЈУ! УХВАТИТЕ ИХ!

НЕ! ЗАР ЈЕ НОАХИМ ПОЛУДЕО?

АКО УВРЕДИМО БОГОВЕ, ПАШЕ КЛЕТВА НА НАС!

НАСТАВИКЕ СЕ

У овом броју:

- ЗЛАТНА МЕДАЉА ЗА ХРАБРОСТ
- ШЕТЊА КРОЗ СВЕМИР
- УТАКМИЦА СА СМРЉУ

СТРИПОВИ:
Ваш челик, Паја, Мики, Флаш Гордон, Бим и Бум, Успавана лепотица, Велики Алек и Сима Зима.

ШЕЋЊА КРОЗ СВЕМИР

у једном Валтеровом делу

Веш пре два века настало је у француској литератури једно дело о свемиру и становницима других звезда. Пошто га је писао један филозоф оно је имало и своју одређену тезу — упоређење људи са Земље и оних других створова, и тежњу да исмеје тако дуго укорено схватање да су људи због своје мудрости средиште и сврха читавог света и постојања.

„Он скаче с комете на комету“

То дело, управо сатиричну причу, под насловом „Микромега“ написао је 1752 године, велики француски филозоф, песник и историчар Волтер (Франсоа Мари Аруе 1694 до 1778).

Микромега, што значи мали и велики, уствари је име становника једне планете која кружи око Сиријуса. Пред крај свога детињства, у 450 година, он је кренуо на пут

кроз свемир са намером да васпита свој дух и срце.

Пошто познаје све законе гравитације и силе одбијања и привлачења он се служи час зраком Сунца, час скаче с комете на комету као птица с гране на грану. Ово му, наравно, није тешко јер му његов раст од 500.000 стопа то дозвољава. Али тек када је стигао на Сатурн видео је колика је „величина“ према кецецу одатле, високом свега хиљаду стопа, који има 72 чула и живи само 15.000 година. „Ми умиремо — јада се овај — оног часа када се родимо, наше трајање је само један тренутак. Тек што смо почели да учимо долази смрт и спречава нас да користимо оно мало искуства“. И тај несрећник је секретар Академије наука на Сатурну.

Ипак, Микромега га прима у друштво и они са обруча скаче на другу планету. Тако све до Јупитера и Марса. Али ту је толико тесно да не могу ни да се опруже и напуштају

га као путници који презиру рђаву крчму.

Најзад, угледали су неку бледу светлост. Са великим сажаљењем они закључују да то мора бити Земља. Заборачили су са једне комете —

право на обалу Балтичког Мора и прокрстарили земљу с краја на крај за 36 часова. У Средоземном Мору Сиријац је уквасио само пету, док је Сатурњанин запао дубље и и-

наче стално морао да трчи за „великим“ пријатељем.

Сва њихова трагања за каквим насељем и бићима остала су узалудна: Нису им помогла ни бројна чула, ни пружање по земљи и пипање. Приметили су само неки хаос — изукрштане конце (реке), неке барице (мора), нека шиљаста зрнца (планине).

„Инсекти су говорили“

Микромега је већ био бесан и случајно закачивши огрлицу разнизао је драго камење. Огромни дијаманти послужиле су им као микроскопи. Тако угледаше да се нешто муња у Балтичком Мору. Био је то кит. Зар ту само они живе? „Мало даље“ опет нешто слично њему. Када га је Сиријац узео на длан почело је нешто да га голица. Тек помоћу највећег дијаманта успео је да виде шта је посреди. То је био брод пун путника — неки научници су се враћали из Јапоније где су мерили један ступањ меридијана — који су избезумљени од страха поискавали из брода — на длан, мислећи да су се насукали на неки спруд. Али, зар они умеју да мисле, да даду гласа од себе, зар они, тако мали и јадни, нешто знају?

Левак, направљен од отсеченог нокта, којим је поклопио и брод и посаду послужио је Сиријцу да ухвати неко жујање. Затим је успео да разазна чак и француски језик! Чуђење је стално расло — инсекти су говорили и то паметно. Значи, имали су духа. И он зајеле да са њима разговара. Али прве његове речи изазваше панику: бродоломници нису знали одакле долази тај хук. Зато свештеник поче да чита молитве, морнари да грде, а филозофи-научници да стварају претпоставке због којих се позаваше.

— Видим боље него икад да ни о чему не треба судити према спољашњој величини — рече Микромега, кад га „разумни атоми“ изненадише својим знањем.

Таква телесна ништавила а такав дух! Они су уствари само то.

— Нигде нисам видео праву срећу али претпостављам да је она ту, јер живот духова може бити само у љубави и мишљењу — изјавио је Сиријац.

„Проклето питање“

Човек, међутим, поштено признаде да му је и ово мало тела довољно да створи првише зла другом човеку. Сада се баш 100.000 лудака под шеширима боје са других сто хиљада под турбанима и то све због неке хрипце блати (Волтер је направио алузију на рат између Турске и Русије 1736—39 око Крима). И тако је то од памтивека.

Оздојеђен због овога Микромега зајеле да све гзати и разнесе, али га човек заустави речима:

— Не трудите се, они сами довољно раде на свом уништењу.

Људи су сложни само када су у питању егзактне науке — у два или три случаја, а у две-три хиљаде питања — баш нимало. Чим почну да филозофирају настају несугласнице. Нарочито се стално гложе око тога шта је суштина материје и духа.

Микромега, који је због своје телесне величине сматрао да је уопште „величина“, понуди се да им помогне у решавању тога спора наопако њега самог тај проблем уопште не мори јер нема с ким да се свађа. Обећао је да ће из своје космичке перспективе размотрити ствар и написати читаву књигу, ситним словима да би је људи могли прочитати, о томе — које је филозофско гледиште исправно.

Али добијена књига не казује ништа. Листови су у њој празни. Ни тај „велики човек“ свемира који је толико путовао и видео не може да одглетне „проклето питање“. Значи, и он не зна више од њих.

И Волтер закључује да је права мудрост, наравно по његовом мишљењу, да се људи одрекну покушаја да реше то нерешиво питање.

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ...

У Токију је број становника у 1958 години порастао за 280.000. Са својих близу 9 милиона он се приближава Лондону и Њујорку и уобраја у највеће градове света.

Куте у свету има све мање — тврди Међународна организација за здравље. Постоји свега 213 случајева, а то је најмањи број од почетка овог века.

Совјети су већ почели да на аудицијама одабирају своје певаче помоћу електронске машине. Према њиховом уверењу ниједно уво не може да се упореди са овим прецизним апаратом.

На основу запажања неких стручњака, жена живи просечно око 68 док човек око 63 године. Али, жене болују два пут више од људи, мада само од лакших болести.

Насупрот уобичајеном веровању жене су постојаније од људи. Не само да спорије доносе одлуке, већ када их једном створе оне их тешко мењају. За људе се може казати да су нестални.

У многим земљама жене су многобројније од људи. Ако тако и остане, они ће ипак у неким стварима бити јачи од њих: брже трче и умеју боље да зврже.

Статистике кажу да су жене слаби возачи аутомобила. А ипак мушкарци имају девет пута више саобраћајних незгода од жена.

Х. М. СТЕНЛИ

Стенли је постигао такав успех са својим репортажама да му је редакција поверила нови задатак — да пронађе др Давид Ливингстона, који је кренуо у неспитану Централну Африку и преко две године није се јављао. Многи су веровали да је мртав. Тако је 21 марта 1871 Стенли повео једну експедицију из Багамаја на афричкој источној страни.

После 236 дана трагања, преваливши 1.187 километара кроз беспутие иуигле и блатњава савана, Стенли је болестан од маларије, постигао свој циљ. Пронашао је Ливингстона, такође болестан, на обали Језера Тангањике у Белтиском Конгу. Сустрет је био срдчан али миран и разборит као да су се два пријатеља нашао у самом Њујорку.

Схвативши величину Ливингстоновог подухвата Стенли је почео искрено да му се диви. Потпуно без ичјеје помоћи, у удаљеној иуигли, чинио је велика дела. Али је грдио Стенлија што тропи новац и сматра да би за живине исправно неку репортажу. Међутим, Стенли је чврсто решио да упозна свет са величином Ливингстоновог потхвата.

У Лондону, кад је Стенли изјавио да је пронашао Ливингстона живог, иако болестан, и да му треба послати помоћ, назван је варалицом. Пошто британске експедиције нису успеле у трагању одбили су да поверују да је амерички репортер био боље среће. Међутим, Ливингстоново писмо испоручено после његове смрти, потврдило је Стенлијеве речи.

Тако је Стенли постао славан. Али Ливингстонов рад на Прином Континенту оставио је дубок траг у Стенлијевом расположењу. Одбацио је угледа и богаство да би се вратио у кишне иуигле и наставио прекинути посао. Први човек који је почео да испитује реку Конго и који је прешао огромна пространства дотле непознатих крајева био је Стенли.

Јужно од Језера Алберт пронашао је планине Рувензори. Највиши врхо од 5.183 метра добио је име „Маунт Стенли“ а само место названо је Стенливил. Борели се са великим тешкоћама његове три експедиције прокрстарише су читаву Централну Африку. Али његово здравље је коначно савладала тешка маларија.

(Наставиће се)

АНЕГДОТЕ О ГОГОЉУ

поводом 150-годиш-
њице рођења великог
књижевника

Николај Васиљевић Гогољ, велики руски књижевник, родио се у Сорочинцима, Полтава, 1 априла 1809 године, а умро у Москви 4 марта 1852 године. Он је ударио темеље критичком реализму у руској књижевности. Славни руски критичар Бјелински рекао је за њега да је „најнео бичнија“ појава у руској књижевности. Знатан његов утицај осећа се у делима неких наших старијих писаца. Главна његова дела су приповетке: „Вечери на мајуру близу Диканьке“, „Шиньел“, „Старе спахије“, „Виј“, „Портрет“; ко медије: „Ревизор“ и „Жени-

дба“; романи: „Тарас Бульба“ и „Мртве душе“. Поводом његове 150-огодишње рођења овде доносимо неколико анегдота.

Кад је Гогољ поднео своје „Мртве душе“ на цензуру, цензор је индигнирано узвикнуо:

— Ја не могу дати одобрење за објављивање књиге која носи овакав наслов. Шта? Мртве душе? Па душа је бесмртна! Мртвих душа никад није било и не може их бити. Тај писац се усудио да у овој књизи сумња у бесмртност душе.

Гогољеви пријатељи покушали су да објасне цензору да се у књизи уопште не говори о смртности или бесмртности душе, већ да се ради о једној варијанти који од спахија купују „мртве душе“, умрле кметове, да би их протурили као живе и на тај начин дошао до новца.

— И ја треба да дозволим објављивање једне књиге која устаје против ropства? — повикао је цензор жучно.

И књига је била забрањена.

У једној књизи где је износио своје утиске из Париза, Гогољ је написао:

„Са задовољством се сећам ручкова које сам у Паризу јео и жалим за париским храмом у коме услужни свештеник приноси жртву драгоцених мириса и укуса.“

Руски цензор је помислио да је у овој алузiji на париске ресторани открио недолжно сећање на некаке страшне оргије и приморао је издавача да из књиге избаци наведени пасус.

Док је Гогољ читао Пушкину своје „Мртве душе“, Пушкин је постајао све мрачнији и потиштенији. Кад је Гогољ завршио, Пушкин уз дубок уздах рече:

— Како је жалосна наша Русија!

Гогољ је био збуњен. Његова је намера била да разведо читатеља и тек му је тада постало јасно да његова књига има много већи домет и да

претставља горку сатиру на стање у његовој домовини.

Потстицај за писање „Мртвих душа“ Гогољ је добио од Пушкина. Изгледа да је и сам Пушкин размишљао о томе да обради ову тему и кад се Гогољева књига појавила кажу да је рекао:

— Од овог малог Руса треба се чувати. Он уме тако брзо да опљачка човека да овај и не стигне да зове у помоћ.

Гогољев пријатељ Аксаков жалио се једног дана како нема занимљивих књижевних тема.

— Живот је тако једнолик и штур. Никад ничег новог, ничег узбудљивог.

Гогољ му иронично одврати:

— У свакој ствари има скривене комике и кад би неком генијалном уметнику пошло за руком да покаже у како гротескним ситуацијама сви живимо, ми бисмо се згранули.

После објављивања књиге „Вечери на мајуру близу Ди-

каньке“ постао је Гогољ познат љубитељима књижевности. Сви су желели да се с њим упознају, али у то време он је живео у Петрограду, где је и издао књигу — те то није било лако. Један од љубитеља Гогоља је био познати глумца Шнепкин.

У току лета 1832 године Шнепкин је приредио једну вечеру на коју су били позвани многи гости. Одједном, усред вечере, кроз отворена врата Шнепкиновог салона, уђе један непознат врло млад човек. Не журећи се да скине капут обратио је пажњу свих званица на себе. Стојећи на прагу и гледајући право у званице обрати им се стиховима на украјинском језику:

Крену тиква по граду,
Тражећ' свој род,
Да л' су живи и здрави
Сви тиквови рођаци?

Препознавши у њему Гогоља „тиквини рођаци“ га при-

мише у друштво раширених руку.

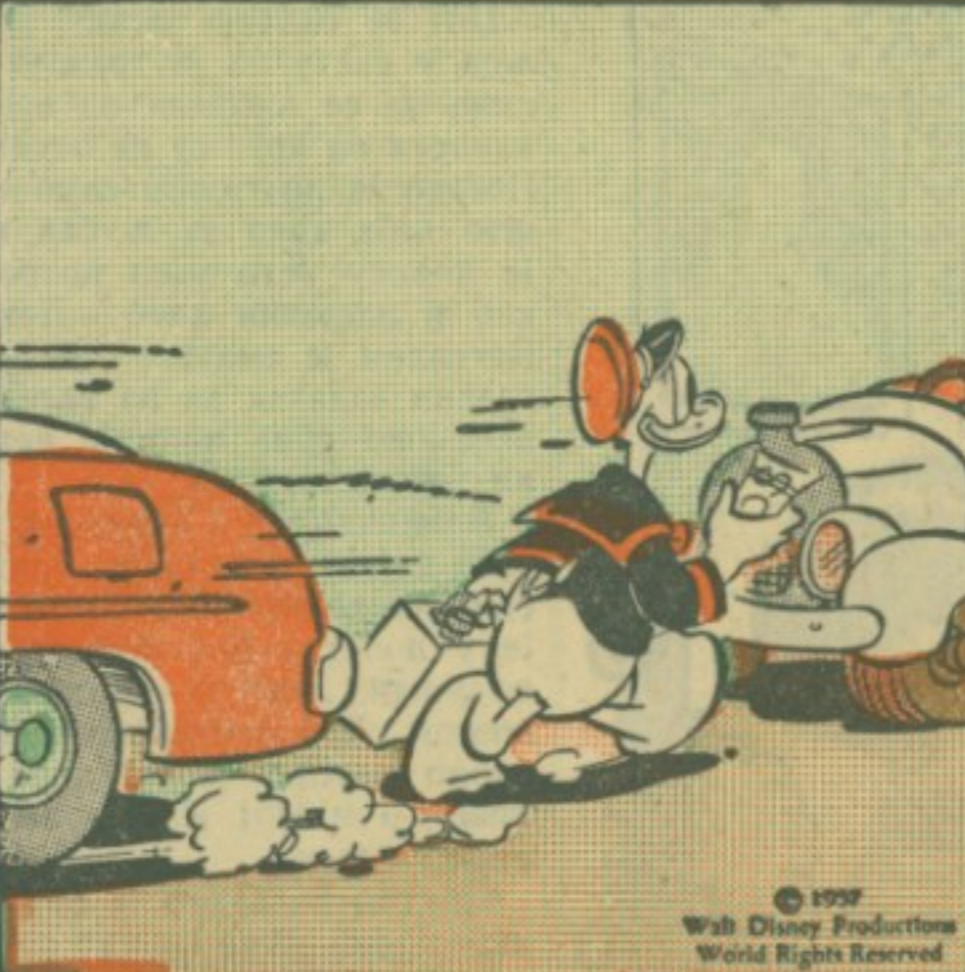
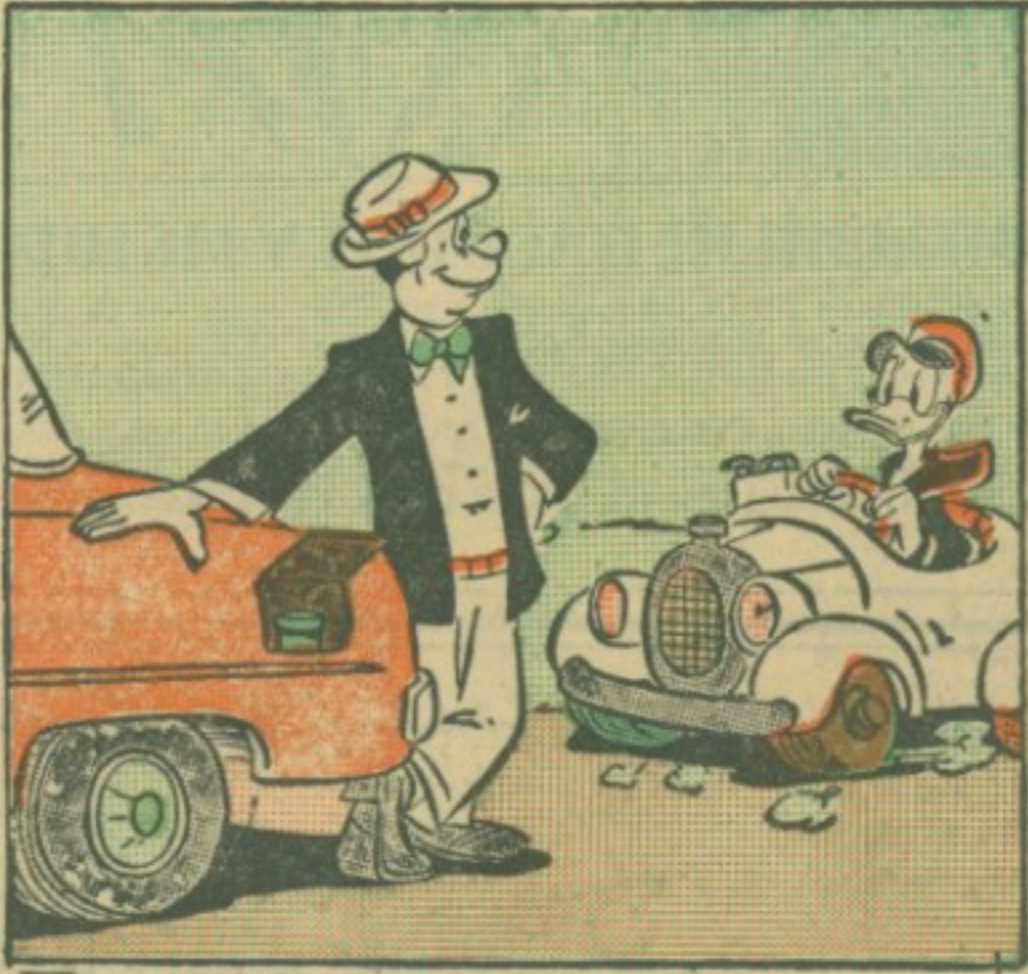
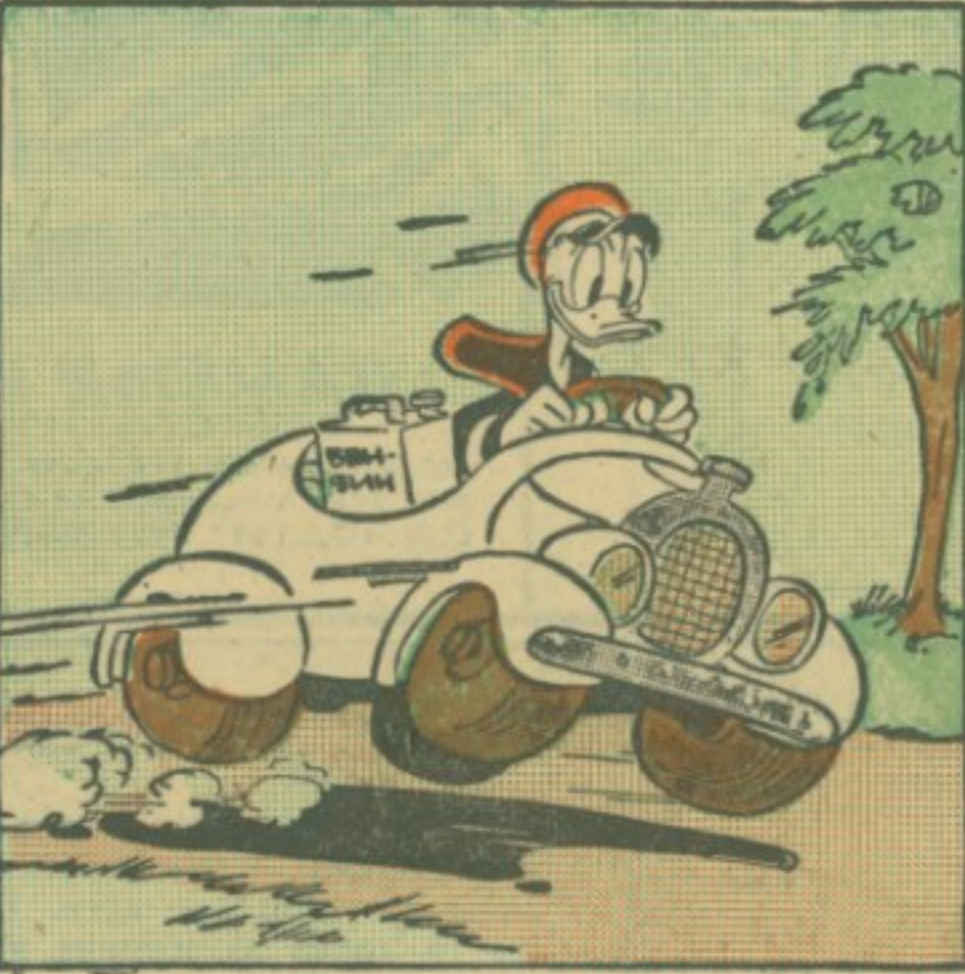
У једну шеширничаву у Калуги ушоше два пролазника с намером да један од њих купи летњи шешир. Пробајући све редом он је једва нашао број који му одговара. Кад га је платио, стави нови шешир на главу, а стари остави у радњи.

Пошто је са купцем био један уважени грађанин Калуге, убрзо се рашчудо да је купац био славни писац Гогољ.

Сви следећи купци су од трговца тражили да пробају Гогољев стари шешир. Али никоме није био таман. Једном је долазио до носа, другом чак и до леђа.

— Ала је то глава! — чудили су се сви. Е, онда није ни чудо што он пише такве књиге!

Задовољни трговац чувао је овај Гогољев стари шешир са нарочитом пажњом и показивао га и осталим купцима као чудо.

ПРВИ И ПОСЛЕДЊИ ЕДИСОНОВ ПРОНАЛАЗАК

Велики проналазач Едисон није волео да га интервјуишу. Једног дана, међутим, у једном великом друштву Едисон није могао да се отресе неког упорног и већ досадног новинара.

— Који је био ваш први проналазак? — гласило је прво питање наметљивог новинара.

— Кад сам још био разносач новина дознао сам за једну дрску крају у кући неког банкар. Сместа сам отишао тамо и испричао му да сам пронашао један апарат помоћу кога се може са стопроцентном сигурношћу ухватити лопов који продре у кућу. Шта сам тражио за тај свој проналазак? Руку банкареве ћерке. Банкар је пристао. Одмах сам се дао на посао. Већ после два дана могао сам да јавим свом будућем тасту да је један провалник покушао претходне ноћи да опљачка његов лични сеф у банци. Међутим, под испред сефа био је наелектрисан. Нешто од удара струје, а нешто из страха, провалник је пао у несвест и повратио се тек сутрадан ујутру. Ето, то је био мој први проналазак.

— А банкарева ћерка? — радознато је упитала кћи домаћице која је прислушкивала интервју.

— Нисам се њоме оженио, — мирно ће Едисон.

— А ваш последњи проналазак? — наваливао је новинар.

— Прича коју сам вам сад испричао, — одговори Едисон.

Ripley's

ВЕРОВАТИ ИЛИ НЕ!

ПРСТЕН
КОЈИ ЈЕ КУПИЛА ЗА СВОГ СЕДМО ГОДИШЊЕГ СИНА 1918 ГОДИНЕ И ИЗГУБИЛА ГА У ВРТУ, НАШЛА ЈЕ ПОСЛЕ 40 ГОДИНА ГРЕЈС ОЛДРИЧ ИЗ МОНТ ВЕРНОНА (САД)

СПЛАВ
ПУТУЈЕ ДВА ПУТА БРЖЕ ОД РЕЧНЕ СТРУЈЕ КОЈА ГА НОСИ

ОВА КУЉА
У БЕНБЕРИЈУ, У ЕНГЛЕСКОЈ, САГРАЂЕНА ЈЕ НА ОПШТИНСКОМ ЗЕМЛИШТУ. ЊЕЈ СОПСТВЕНИК КОРИСТИО СЕ ЗАКОНОМ КОЈИ ДОЗВОЉАВА ДА СЕ ТАКВО ЗЕМЛИШТЕ ПРИСВОЈИ АКО СЕ НА ЊЕМУ КУЉА ПОДИГНЕ ЗА ЈЕДНУ НОГ И ИЗ ЊЕНОГ ДИМЊАКА СЕ УЈУТРУ ВИДЕ ДИМ

ПОНИЈА
СА ДВЕ ГЛАВЕ ИМА БЕЗ МИЛА МИС ИЗ МЕДРИДА, У АМЕРИЦИ

КАМЕЊЕ КОЈЕ ЗВЕНИ
У ПОТСТАЊУ (АМЕРИКА)
УДАРЦИМА ЧЕКИКА ПО КОМАДИМА РАЧНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ОБЛИКА МОЖЕ СЕ „ОТСВИРАТИ“ ГОТОВО СВАКА МЕЛОДИЈА

НАЈОПАСНИЈИ ПАСОШИ У ИСТОРИЈИ
СВАКИ ТУРСКИ ПОДАНИК КОЈИ ЈЕ ЖЕЛЕО ДА СЕ ЖАЛИ НА ВЕЛИКОГ ВЕЗИРА ПУШТАН ЈЕ ОДМАХ ПРЕД СУЛТАНА АКО БИ НОСИО НА ГЛАВИ ЗАПАЖЕН МАНГАЛ
АЛИ ТО ЈЕ БИО „ПАСОШ“ САМО ЗА ДОЛАЗАК ЈЕР БИ У СЛУЧАЈУ ДА НЕ ДОКАЖЕ СВОЈУ ОПТУЖБУ СВАКИ ТУЖИЛАЦ БИ СМЕСТА ПОГУБЉЕН

ДЕЧАК

Доктор Бруно Бетелхем, директор Медицинске школе Чикашког универзитета објавио је у једном часопису случај — „дечака машине“, јединствен у аналима медицине.

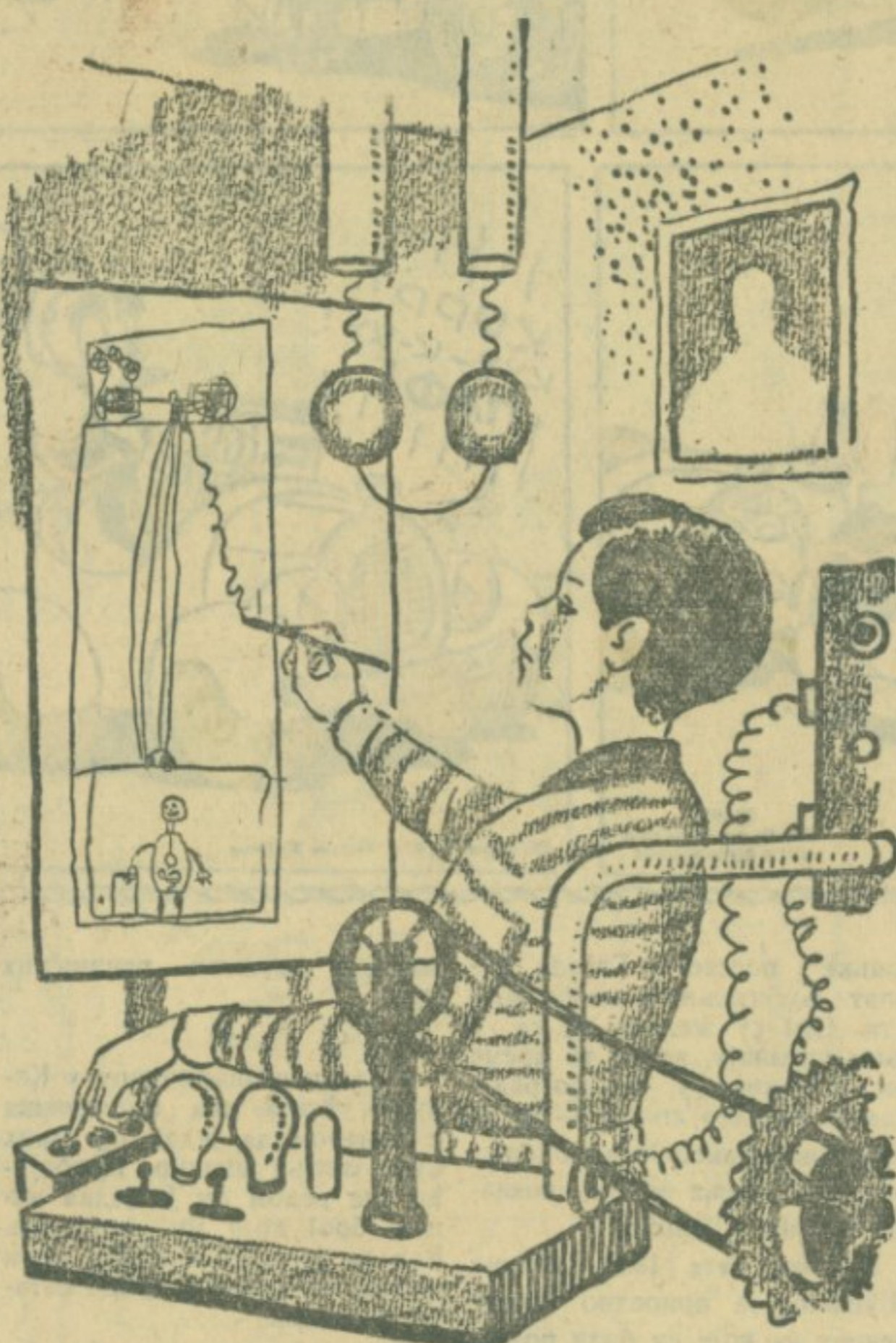
УОБРАЗИО

Када су малог Џоја родитељи први пут, пре три године, одвели доктору Бетелхему имао је девет година. Био је

го што ће лећи да спава ограђивао се гомилом техничког материјала и направа без којих није био у стању да заспи. Дешавало се да у току дана сатима седи и лежи потпуно непомичан. Био је „искључен из споја“. Неочекивано је поново почињао да се креће јер је невидљиви мотор омогућио да се поново укључи у свој уображени механички систем.

ДА ЈЕ МАШИНА

Доктор Бетелхем није веровао да је Џој мали манијак.

сасвим разумљива и објашњива последица тога. Мати се никада није бавила њиме. Од првих недеља његова живота препустила га је дојиља а потом служавки. Пружала му је потребну негу, али га никад није узела у наручје и није га забављала нити се играла с њиме. Није га ни грдила нити злостављала: једноставно је заборавила да постоји.

Џојев отац је био авијатичар и повоздан је летео. Када је долазио кући понашао се према дечаку строго и само батинама исправљао његове грешке. Несрећни декак се повукао у себе и пошто нико према њему није испољавао људска осећања донео је одлуку да се од ледене средине брани на тај начин што ће из себе истерати осећања.

хему. — Ако ударим мотор ногом он неће ништа осетити а мене ће заболети нога. Није ли то доказ да машина више вреди од човека!
Џој се осећао сасвим усамљен у свету па је тражио начина да се одбрани од изолваности на коју су га осудили. Постао је другачији само зато што није знао за љубав која је човеку исто тако потребна као и насушни хлеб. Доктор Бетелхем је сматрао за свој главни задатак да на залеђеном дечаковом срце привије чаробни мелем љубави.

ХОТЕЛ ЗА ВРАПЦЕ

У једном предграђу Киота, недалеко од јапанске царске резиденције налази се велика грађевина из 17 века — настањена искључиво врапцима. Некада је припадала старој јапанској породици Кагимото. Једног дана је још чукундеда Кагимото приметно у својој соби врапције гнездо. Није дивно насељенике а када је дошло пролеће стигли су нови гости и временом населили цео један спрат.

Када је стари Кагимото умро нађено је у његовом тестаменту наређење да врапце нико не дира већ да им се сваког јутра даје храна. Читави три века врапци су се размножавали и тако претворили стари господски дом у највећи хотел за птице на свету.

ФИЛМСКА ЦЕНЗУРА У ФИНСКОЈ

Од 1.700.000 метара филма, колико је цензура у Финској гледала прошле године, избачено је око 62.000 метара филма који се комисији није свиђао. Двадесет седам филмова је било потпуно забрањено, а 64 филма су мало „дотерана“.

ским цунглама у којима живе мајмуни, змије и дивље свиње. Залива погодних за пристајање веома је мало, јер су обале острва високе и стрме. Бродови ретко залазе у њих због опасног подводног стења и једино Мокени плове ту читав свој живот, изванредно се сналазећи у том заленоплавом лавиринту.

Чамци-домови Мокена нису дужи од 7-8 метара, али су упркос томе пространи. Основни део „пловеће куће“ чини чун издубљен од једног стабла. Наизменично потапајући чун у воду и загревајући изнад огња, Мокени га помоћу попречних греда развлаче у ширину, дајући му на тај начин чудан, некако расплутан облик. Затим од стабала саго-палми праве ограду.

стањени у десет-двадесет чамца. Једино такво „пловеће“ село — кабанг — сачињавају углавном сродници.

Читав живот ових номада мора протиче у тражењу хране и бризи о чамцима које треба стално оправљати због тога што су готово увек у води.

Два хранитеља: море и шума

Море је хранитељ Мокена. Поред скупљања ракова, шкољки и црва чиме се баве жене, Мокени лови рибу. На једном или два чамца мушкарци одлазе у риболов. Њихов једини прибор за рибарење је — трозубац. Пловећи по не много дубокој води, риболовци стоје у чамцима с троврхним копљима у руци и вребају плен. Сад један сад други

храну у цунглу. Тражећи мед дивљих пчела, они залазе у дубоку шуму, док женска половина „пловећег села“ скупља корење и разне плодове.

Користећи се свим даровима острва, Мокени ни на једном од њих не остају више дана. Прелазећи с једног на друго они као да скупљају данак са читавог њима „подређеног“ архипелага. Ипак, најуви дани кад су Мокени принуђени да се, привремено бар, одрекну својих скитачких навика. За време монсонског периода, било које од многобројних острва постаје њихово стално пребивалиште. Али, и на острву они остају верни својим чамцима извученим на обалу јер и даље живе у њима.

Мала се Мокени свуда где стигну осећају „као код своје

већу улогу игра страх друге врсте, страх који се вековима усађивао у њих: они се боје других људи. Довољно је да се појави неки непознат чамцац, па да се Мокени даду у панично бекство. Разлог лежи у томе, што су на Мокене, који од оружја имају само копља за риболов, малајски трговци робљем праређивали често праве хајке. Касније, кад је ропство укинато, ово се претворило у разбојничке препаде чији су циљ били бисери ове „деце мора“.

Није лако упознати Мокени и проучити њихов начин живота, тако да је још и данас непознат чак и приближан број припадника овог народа. Додуше, „морски номади“ одржавају неке везе са спољашњим светом и то обично са Малајцима, агентима трговачких компанија.

Познанство почиње тек после дугог и брижљиво смисљеног проучавања каквог кабанга. Откривши место где се „пловеће село“ настанило за време монсуна, трговац се такође ту насељава. Подјике себи колибу, живи повучено, не покушавајући да склопи познанство. Мокени га у почетку избегавају. То су „острва смрти“ на која Мокени одводе своје мртве. Страх од тих острва потиче од веровања овог племена. Наиме, Мокени објашњавају смрт тиме да у тело човека улази зли дух који остаје у покојнику све док не нађе нову жртву. Због тога они не само што избегавају да ступе на „острва мртвих“, но чак и да их виде.

Страх од људи

Али, у животу Мокена још

МОКЕНИ-ДЕЦА МОРА

Широки, стабилни чамци потезају на располућену орахову љуску изнад које се диже кров. У једној такој „пловећој кући“ обично живи једна породица.

Мокени су потомци древног азиског народа који је, како научници претпостављају, некад живео на обалама Бурме и који су оатде потиснути и стерали на прибрежна острва јачи и раборнији досељеници из Централне Азије. Они лутају по мору у невеликим групама од 15 до 20 људи на-

искаче из чамца, рони и појављује се на површини с рибом прободеном копљем. Уловљену рибу бацају у „општи лонац“ — чамцац.

Али, море не снабдева Мокене само храном. На њиховим женама често се могу видети скупочене бисерне огрлице јер су Мокени вешти ловци бисерних шкољки.

Други хранитељ „деце мора“ је шума. У дане високе плиме, кад је потпуно немогуће ловити ракове и рибу, Мокени се „пребацају на ис-

куће“, постоје острва која они упорно избегавају. То су „острва смрти“ на која Мокени одводе своје мртве. Страх од тих острва потиче од веровања овог племена. Наиме, Мокени објашњавају смрт тиме да у тело човека улази зли дух који остаје у покојнику све док не нађе нову жртву. Због тога они не само што избегавају да ступе на „острва мртвих“, но чак и да их виде.

Навици шуме лијане су се још њихале, али мајмуна је нестало као да их је ветар однео. Погледајући са страхом и љубопитством према малом заливу, повлачили су се све дубље у шуме. На обали су били људи. Чули су се гласови деце, одломци разговора, смех одраслих.

Пловећи домови

Било их је двадесетак — одраслих и деце. Мушкарци, ониски али мишићави, без напора су извукли на обалу велике покривене чамце и дохвативши секире упутили се у шуму.

Почиње осека. Вода која се повлачи открива пешчане наносе и стење. За њом, с плетеним корпама у рукама, ступају жене и деца. Њихови једва чујни кораци уносе панику међу ракове који тромо миле по песку. Корпе се полако pune. Јер, није лако наћи шкољку која као да је срасла са коралним жбуном или ухватила пешчаног црва — омиљену посласницу деце.

У међувремену су мушкарци донели из шуме бамбусове младице, лишће неког нарочитог кактуса, стабло саго-пал-

ми. Почине редовна оправка чамца. Плочастим листовима кактуса „крпе“ се пукотине. Бамбус се припрема за нове потпорне стубове кровова на чамцима. Стабла саго-палми намењена су „генералној оправци“ и због тога се, као залиха, полажу на дно чамца. Још да се укрцају глинене посуде напуњене водом са шумског извора. Најзад, мала флота од десетак чамца напушта залив.

Дан се клони вечеру, али чамци лагано плове крај острва не журећи се да пристану. Кад се ноћ спусти они ће бацити сидра у заветрини најближег острва и ту ће сачекати јутро.

Ови људи немају другог обитавалишта до својих чамца. Они се рађају, живе и умиру у својим „пловећим домовима“ и само понекад излазе на обалу. Ти морски номади назвали су сами себе „Мокенима“, тојест, „потопљени у мору“.

Потомци древног народа

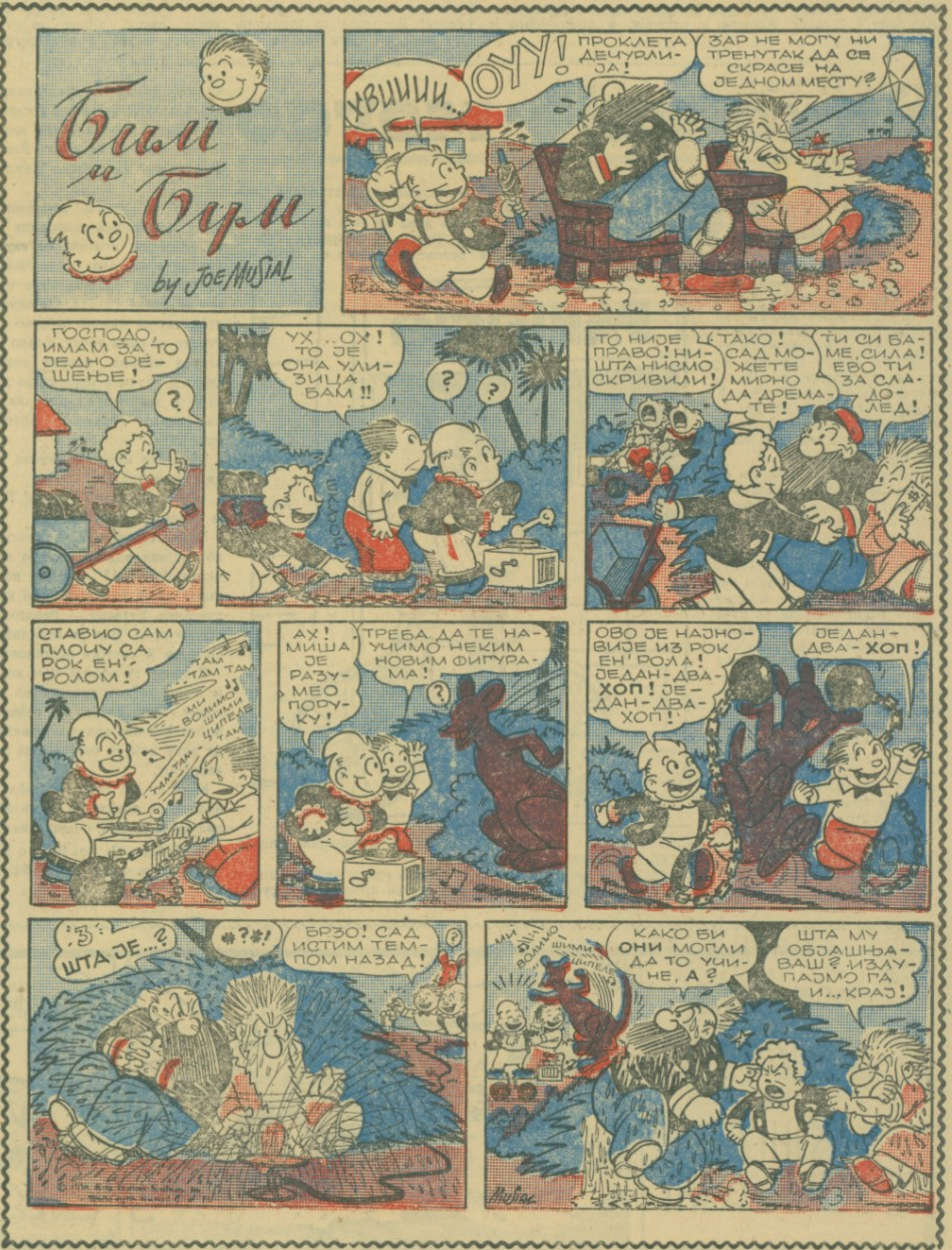
Мокени живе у тешко приступачним мореузима архипелага Мергуи који лежи дуж једне обале Бурме. Архипелаг се састоји од око 900 острва од којих је већина ненастањена. Острва су обрасла троп-

ЕЛЕКТРОНСКИ СТАРТНИ СИСТЕМ

Тркачи неће моћи више да пођу са старта раније, јер ће се употребљавати електронски стартни систем који ће тачно регистровати кад ко пође. Сваки тркач на старту притиска палицом јастучић који је повезан са контролном та-

блом. Тек пошто су сви јастучићи притиснути пиштољ даје знак за полазак. Ако неко од тркача крене раније чује се уместо пуцња само зврждук. Дугмета на контролној табли одмах показују и који је то тркач.

ВРАО ЛАКО...

На веома лак начин се може утврдити удаљеност муње. Просто треба бројати секунде од тренутка када је муња севнула па до почетка грмљавине. Добијени број се помножи са 330, пошто се звук креће 330 метара у секунди. Ако немамо сат при руци, или ако је мрак, онда можемо бројати, и то: двадесет један, двадесет два, двадесет три итд. Решимо да смо стигли до двадесет седам — значи 7 секунди, дакле 330 пута 7 равно је 2.310 метара.

Према томе невреме је удаљено два километра и 310 метара од места на коме се налазимо.

РАЗНИ НАРОДИ И МУЗИКА

Ево какав је, према мишљењу бившег француског председника владе Шумана, однос разних народа према музици: Немци пишу музику, Французи је изводе на инструментима, Италијани је певају, Енглези је слушају, а Американци је плаћају.

На граници Чилеа и Аргентине, испред самог моста преко кањона Аконкагва, који лежи на 7.000 метара надморске висине, у последњем тренутку осујећен је недавно атентат на трансјужноамерички експрес 007 који је ишао из Валпараиса за Буенос Аирес. Припремање атентата није било дело друмских разбојника већ — термита.

Догодиће се страховита несрећа

Месецима већ термити угрожавају сигурност јужноамеричких железничких пруга у подножју Анда и у његовим долинама. Ови прождрљиви инсекти нападају дрвене железничке прагове и буквално их прождиру, тако да специјалне радне екипе без престанка замењују расточене новим гвозденим праговима. Међутим, стручњаци нису ни слутили да су термити стигли чак до кањона Аконкагва и да су напали мост преко њега. А ту експресни возови пролазе брзином од сто километара на час.

Опасност је први открио чувар пруге Хокзандо. Наиме, он је приметио да су се ускоро после проласка експресног воза 007 неки прагови претворили у прах. Тренутно оптерећење, иако расточени, прагови су некако издржали, али су се, после наглог престанка тог притиска, чим је преко њих прохујала композиција од 26 возова — распали. Хокзандо је похитио да телефонским алармира све аеродроме у овом пределу Анда. „И овде горе су железничким праговима налазе гнезда термита. За два часа воз ће стићи до моста у кањону. Бојим се најгорег! Догодиће се страховита несрећа! Воз ће се сур-

У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ

вати у провалију дубоку преко 1.400 метара — узбуђено је понављао.

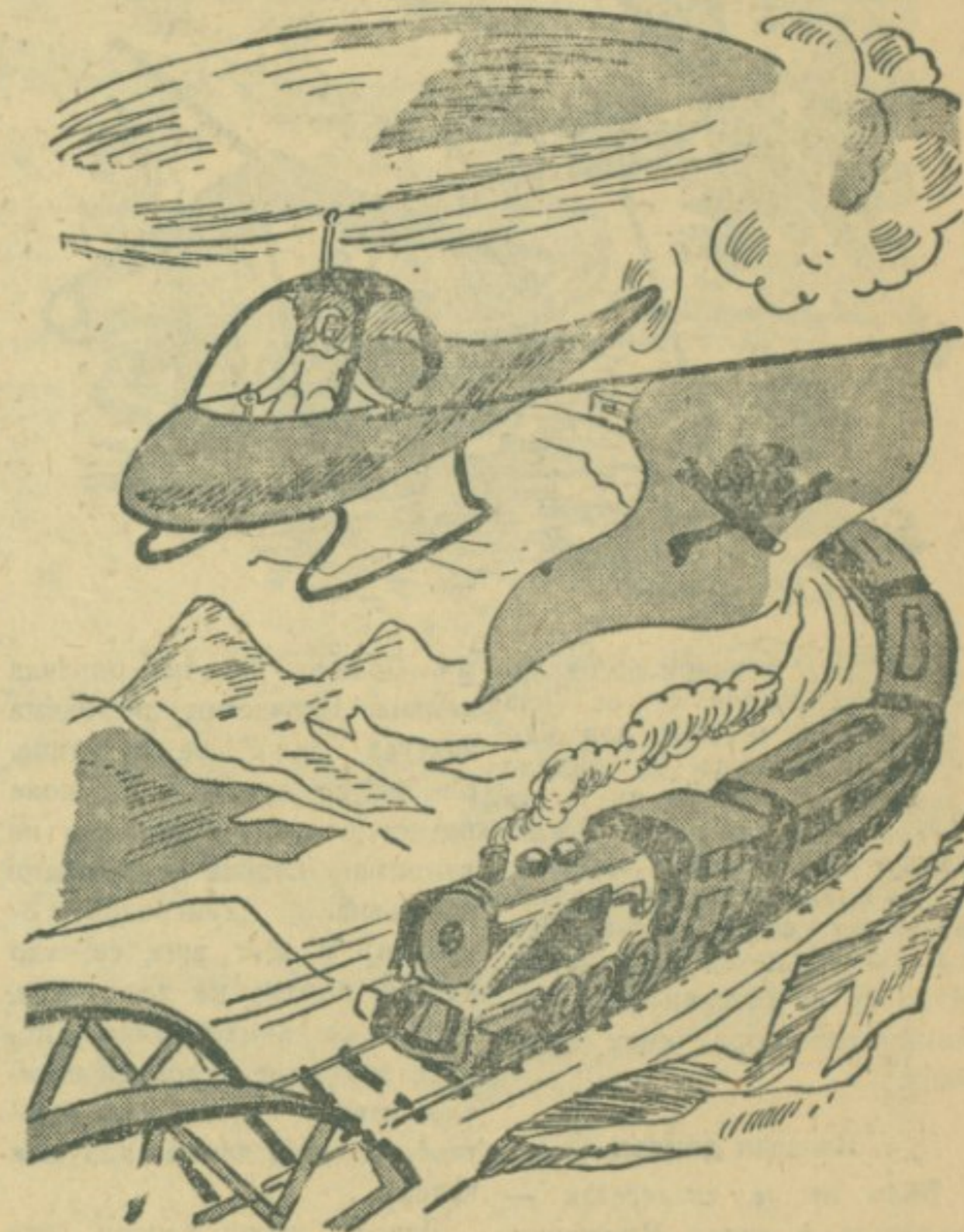
За дирекцију чилеанске железнице та вест је била страшан ударац. Нико није сањао да су термити стигли тако високо у планине, јер су се дотад задржавали само у веома топлим долинама Анда.

Пилот хеликоптера Кохитез потрчао је према свом апарату. Задатак који је добио главно је: зауставити експрес 007 пре него што наиђе на мост. Због тога је под мишком понео једну стару, велику заставу на чијем се белом пољу надалеко видела црна мртвачка глава и две укрштене кости. Оваквим заставама пилоти чилеанских хеликоптера опомињу индијанско становништво кад у планинама Анда радици динамитом разбијају камен. То је већ давно познати сигнал опасности и знак да се треба чувати од оштрог камења које, после експлозије лети на све стране.

У последњем тренутку

Машиновођа Авенарез је у међувремену већ био донекле смањно брзину јер је читаву композиција наједном почела некако чудно и одвише јако да се клати. Али он није ни слутио да трансјужноамерички експрес, којим је он управљао, оставља иза себе у прах претворене железничке прагове. Још две велике серпентине, затим један успон, последња серпентина и онда долази мост дуг 288 метара изнад мрачне, бездне провалије. Машиновођа добро познаје пругу, толико је пута прошао њоме водећи сигур-

ном руком експресне возове. Његов поглед изненада се заустави на хеликоптеру који неубијачено ниско лети и злослутној застави која се лепрша иза њега. „Вероватно опет негде у близини разбијају камен“ — мисли машиновођа.

Воз и даље жури, сад мало већом брзином јер машиновођа не жели да се киша разнетог камења сручи на његове вагоне. Али, хеликоптер се спушта још ниже, пред сам „нос“ локомотиве. Авенарез је при-

часу избегли смрт и незадовољно гуњају што их приморавају да пешнице пребу мост изнад провалије и да на другој страни сачекају воз који је њима усусрет кренуо из Аргентине.

Нико није могао

да наслути

Нико у читавој Италији није могао ни да наслути да ће првенство света у бициклистичком кросу освојити један млади хлебарски помоћник, односно шегрт, из Милана. У излогу пекаре стоји трофеј — један хлеб на коме блистају слова: „Ренату, светском шампиону — ура!“

Ренато Лонго се доселио са својом сиромашном породицом из родне Венеције у Милано у потрази за радом. Ту је постао хлебарски шегрт. Међутим, од њега се тражило да има и свој бицикл. Породица је, одвајајући залог од уста, успела некако да скупи новац и купи Ренату бицикл. Отада је пуне две године Ренато по читав дан, од ране зоре, разносио хлеб муштеријама по Милану — на бициклу. Сваке друге недеље радио је ноћу и онда пустим миланским улицама јурно, несметано са огромном корпом пуном топлих хлебова на леђима. Овај „сиротињски спорт“ — како у Италији зову бициклизам — упражњавао је Ренато силом прилика, али доцније и уз потајну жељу да се „истренира“ и једног дана узме учешћа у бициклистичком кросу за првенство света.

Тај му се сан и остварио

Увршћен је у ред такмичара за родне и неколицине пријатељске светски шампионат у бициклистичком кросу, пошто је постигао задовољавајуће резултате две сестре прешле су у сусед-

на седамнаест претходних трка. Газда му је дао одсуство од три дана за овај светски крос и Ренато је испраћен сасвим скромно — само од своје по-

ну кафану да на телевизору прате велики спортски догађај. Гостима у кафани стара жена је објаснила да ће и њен Ренато „трчати“ за светски шампионат.

Било је много такмичара. Мала сиромашна породица је са стрепњом пратила на екрану ток трке, али у оној маси возача нико од њих није могао да спаси Рената. Одједном пред самим циљем појавио се Ренато на свом тоčku. Возио је испред многих, испред свих. Онда је звучник телевизора заглашно загрмео од поклика и плескања: „Браво... Брависимо“.

Ренатова мајка је сузних очију јадиковала:

— Ах, мој јадни Ренато! Тек је седамнаести...

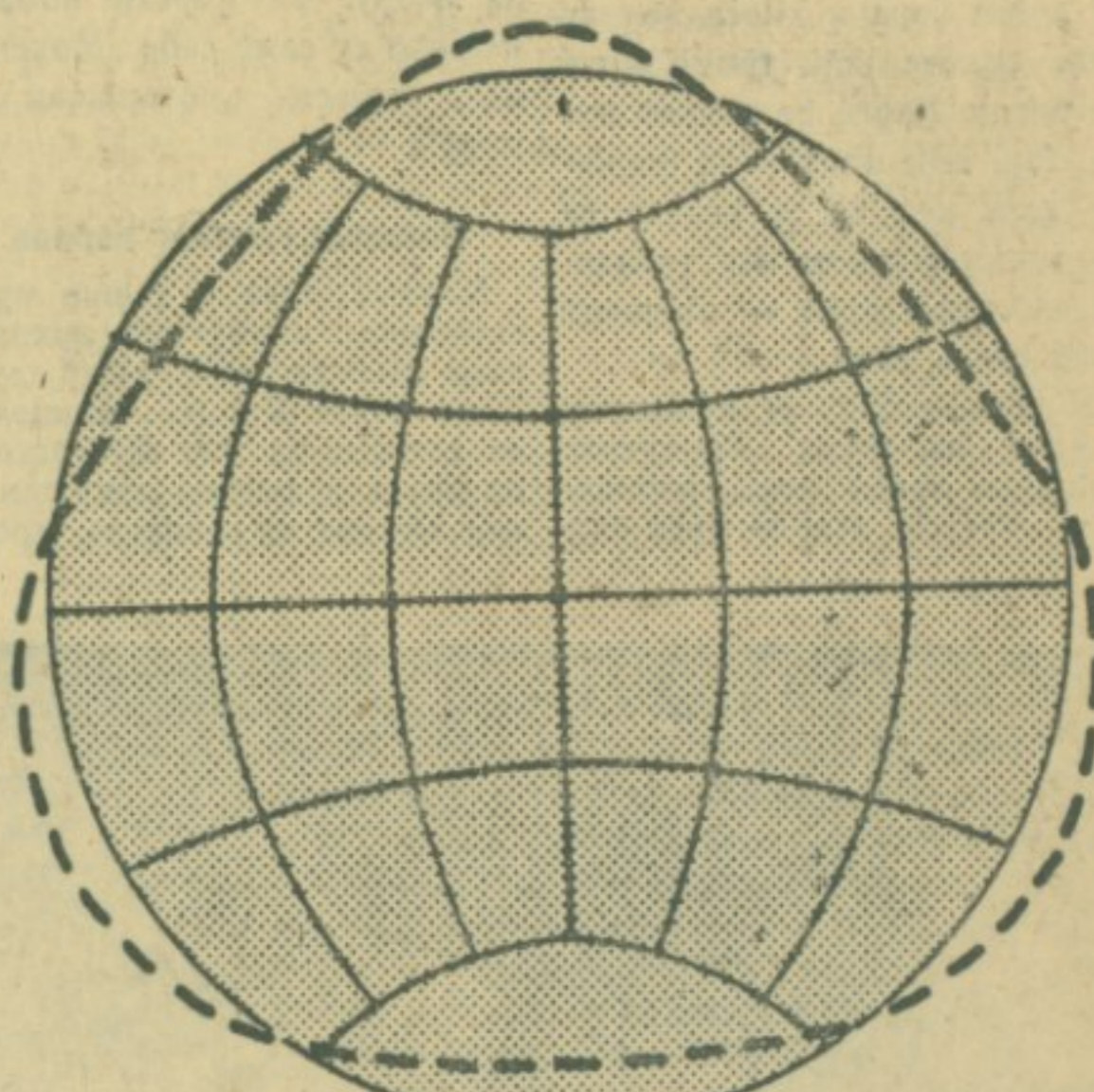
Неука старица је на Ренатовој мајци видела крупно исписан број „17“. Појма није имала да је то његов број као учесника. Уствари — Ренато је стигао први. Био је победник. Освојио је светски шампионат.

Старицу су обгледале када је мало затим угледала на екрану свог Рената са венцем победника око врата и хиљадама руку које се пружају да му честитају.

Када су јој гости у кафани почели да прилазе и честитају она им је срећна, објашњавала:

— Победио је мој Ренато зато што разноси хлеб бициклом...

КАО КРУШКА

Стара поставка да земља има елипсоидни облик донекле је оповргнута подацима добијеним са америчког сателита Вангард. Радио-сигнали емитовани са сателита одбијали су се од површине земље и поново су хватани. На тај начин је утврђено да земља нема облик лопте нешто испуцане дуж Екватора већ је више налик на крушку. (Скица је претерана само да би се што јасније приказао њен облик).

СИМА ЗИМА и КИНТ КОКАНИ

ДРЖИ СЕ СИМИЦЕ! ДОЛАЗИМ!

У... ПОМОК! АЗКУЛА!

СМЕШИ СЕ! ВОЛИМ КАД МИ РУЧАК ЛЕПО ИЗГЛЕДА!

ЧИСТИ СЕ ОДАВДЕ ПРЕ НЕ ШТО СКЛОПИМ ВИЛИЦЕ!

А! ХУ!

Златна медаља за храброст

ДИМИТРИЈА ТУЦОВИЋА

У Балканским ратовима (1912 и 1913) и у Првом светском рату све до погибљи у чуленој Колубарској бици код Лазареваца (20 новембра 1914) — док су се многи „велики патриоти“, који су социјалисте називали издајницима, скривали у дубокој позадини — вођ српске Социјал-демократске странке Димитрије Туцовић учествовао је као резервни официр и активни борац у првом и најистуренијем борбеном ланцу.

Одликовање Златном медаљом за храброст

На једно очево писмо (године 1912) у коме му је, између осталог, писао: како се у Ужницу пронела вест да је

он (његов „Диле“), „прекомандован у један од позадинских штабова“, Туцовић му је одговорио овим писмом са положаја у Ресну:

Ресна, 2 децембра 1912 год.

„Драги отац,

Добро сам још једно твоје писмо. Изненадило ме је откуда сте чули да сам у штабу. Зар ја у штабу! Ти знаш да су штабови за „патриоте“ који н а с зову издајницима отаџбине, а кад рат дође, они у штаб а ми у ланац. Таквих је тушта и тма; они су заузели сва места, тако да упуражених и нема — а право да ти речем, и кад би било, ја га не бих примио. Поред свих мука и тегаба, ја сам имао то једино задовољство: што сам и у овој прили-

ци делио са народом зло и добро.

Од почетка рата па до завршетка, ја сам у најљућој борби са овојих 60 војника. Био сам у борби на Бујановцу, налазио сам се на најтежем месту о б а л а н а велике борбе на Куманову; борно сам се пред Прилепом и Битољем. За своје држање у тим борбама добио сам признање јер сам предложен за златну медаљу, а за то се предлажу најхрабрији. Кад су ме упитали где сам се изучио тако борити, рекао сам им: у борби са нашим жандармима у Београду! А кад се вратим, моћи ћу им опет заповести:

„Дитите, кут'те, с пером у руци
Стеко сам себи у роду глас;
Са бритком сабљом и бојној мичи,
Бољи сам био, бољи од вас!“

Ето, због свега тога је мени непријатно кад чујем да ме прапају међу о н е у штабовима.

Иначе, здрав сам као сридаћ и желим да вас све здраво затечем.

Поздравља све ваш
Димитрије

П.С. Питаш за кобасице. Њих су појели о ни у штабу и на станицама.

Д.Т.“

Одбијање да се уврсти у ред „војничких хероја“

Иако је с пуним правом могао бити поносан на одликовање за које је био предложен, Туцовић није желео да га уврстују у ред хероја и зато је одбио да га прими. Био је онда изведен „на рапорт“ пред команданта дивизије генерала Илију Гојковића (доцније министра војног). Разговор је овако, укратко, забележен и описан у Туцовићевом редовно и брижљиво вођеном „ратном дневнику“:

„Дошао сам с Овчег Поља по наређењу да у 8 часова предстанем на рапорт генерала Гојковићу. Непријатно ми је у целој ствари што су сва господа, од команданта батаљона до команданта дивизије и сувише љубазни, тако да ме то лично дира. Разговор, пак,

није обинша она редовна питања, а и овом приликом ја сам морао рећи г. генералу да интернационализам нас социјал-демократа свих народа не искључује разумевање и одобравање и штићење оправданих националних права и потреба. Непријатно ми је било што сам приметно да је г. генерал схватио моје држање у овом рату као доказ некаквих војничких врлина и моје одбијање одликовања као неку наглу промену код мене самога. Каква проија! Ја сам најкатегоричније морао изјавити: да је моје држање у овом рату диктовало не моје војничко расположење већ моје схватање целокупног догађаја, и да и тада моје мишљење о одликовању није било друкчије...“

Највеће признање и одликовање

Туцовић је био командир једне чете I пешадског пука, у којој је било највише војника из Врање и Врањског округа. Према њима се он опходило као са браћом, синовима и друговима. Зато су га они, кад год би имали ма за шта да му се обрате, ослављавали не по његовом чину командира и старешине, већ са „родитељу“. А у својим писмима породицама хвалили су се њиме и „у звезде га ковали“...

И када је, по повратку из рата (1913), са својим пуком дошао у Врање, његово становништво — поздрављајући са највећим одушевљењем српску војску и повратак својих синова — приредило је Туцовићу посебно срдчан дочек. Засипали су га цвећем, китили су његовог коња, на коме је јахао на челу своје чете. Девојке су му предале венац са траком на којој је било исписано: „Заштитнику и брату наше браће...“ И за њега је то било највеће признање и одликовање: веће и милије од свих златних медаља.

Том приликом један стари радник, члан месног радничког покрета, предао је Туцовићу букет црвених ружа, обмотан последњим бројем његових драгих „Радничких новина“ које дото на фронту није добијао.

ФЕНИМОР КУПЕР И ДАНАС НА ЧЕЛУ

Удружење професора Западне Немачке објавило је недавно резултате анкете коју је извршило међу својим ученицима. Анкетом је било обухваћено преко десет хиљада ученика и ученица између 13 и 15 година. Сви су они имали да наброје пет најомиљенијих књига и да још наведу наслов оне од њих која им је најдража.

Према тој анкети најомиљенији писац немачких ученика је Фенимор Купер са својим романима из индијанског живота. То значи да је и данас најчитанији аутор кога је још Гете читао. Други на листи је Карл Мај са својим „Винетом“, затим долази Дефоов „Робинзон“, Стјевенсонов оmlадински роман „Острво с благом“ и Твенсов „Том Сојер“. Укус анкетираних девојчица готово је истоветан са укусом дечака.

ЧАСОВНИК ЗА ЧИТАВУ ОКОЛИНУ

Један од највећих часовника читаве Швајцарске налази се у месту Лангендорфу. Бројчаник овог часовника има у пречнику осам метара и казaljке одговарајуће величине: велика је дуга 4 метра.

Часовник је израдио једна месна фабрика часовника и поставила га на 35 метара изнад земље, тако да се на њему може прочитати тачно време чак и са удаљености од три километра. Ноћу његов бројчаник осветљавају цинковске неонске цеви.

БОДЉИКАВЕ ПОШТАНСКЕ КОЧИЈЕ

Средином прошлог века, тачније речено од 1820—49 године, у Данској су биле у употреби чудне поштанске кочије којима је народ дао име „дугласта пошта“. Иза седишта за кочијаша налазила се оваква гвоздена кугла у чију је шупљину стављана пошта. Кугла је уствари била састављена од две полулопте које су се, као какава врата, отварале јер су

биле спојене шаркама, а закључаване су помоћу јаког катанца. На опољашној страни она је била начичкана дугачким, оштрим гвозденим шипцима који су служили као заштита од друмских нападача. Бодљикаве поштанске кочије повучене су из употребе тек кад је пошта почела да се пребацује железницом.

СТЕПЕНИШТЕ ЗА РИБЕ

На ушћу реке Тана у Норвешкој, саграђено је прво степениште за рибе. На том месту река пада у море у слојевима. Да би рибе могле и узводно да се крећу власти су прибегле вештачком средству: саградиле су стеновиште дугачко 400 а високо 27 метара. На врху степенашта постављена је фотоелектрична ћелија да снимима и броји рибе које користе овај узводни пут.

ЉУДИ ПЛАЋЕНИ ДА МИСЛЕ

У многим великим приватним компанијама и државним установама Америке међу најбоље плаћене службенике спадају такозвани „тинкери“.

То су људи који примају плате само зато да би мислили о једном проблему или скупу сродних ствари. „тинкери“. То су људи који примају плате само зато да би мислили о једном проблему или скупу сродних ствари.

Највеће тело мислилаца створено је 1946 године у једној установи у Санта Моника, у Калифорнији. Посао је ту био врло разноврстан. Једна област је и међупланетарни лет. Тако, људи запослени ту, још од 1947 године снабдевају стручњачке драгоценим предвиђањима о развоју хемије и технологије. Они су били ти који су још пре десет година предвидели огромну улогу титана у изградњи ракете и који су недавно прет

сказали да ће берилијум у конструкцији атомских реактора бити неопходан.

У тој установи запослено је 800 „тинкера“ од којих су 140 доктори филозофије. Али међу њима има лекара, хемичара, економиста, социолога. То су људи у најбољим годинама од 30 до 50; мало говоре и у свом огромном научном задњу живе потпуно усамљени. Сваки од њих располаже за рад скромно намештеном собом са једном црном таблом у средини. Поред ње се налази столица и столица. Дневни попију по неколико, десетина црних кафа. Своје слободно време најрадије проводе играјући шаха. Али зато годишња плата својим износом од шест до осам милиона франака, надокнађује тај усамљенички живот.

ЧУДНЕ СТВАРИ СЕ ДОГАЂАЈУ

Физичари сматрају да се апсолутна нула налази на минус 273,1 Целзијевих, када почињу да се догађају чудне ствари. На око минус 270 степени чак и гас хелијум постаје течан а све друге материје чврсте. Кисеоник и азот изгледају тада као бели песак.

НАСТАВИКЕ СЕ

Ураган је елементарна појава исто као муња, вулкан или земљотрес. Сама реч, изгледа, потиче од имена које су Индијанци Каранбес дали своме богу олује — хунракен. Кристифор Колумбо је први чуо да се тако назива „велики ветар“. Доживети циклон на мору ужасна је авантура.

Ево шта о томе каже један капетан:

„Кад дува циклон од 160 километара на час не може се дисати. Ништа се не види; сукобљавају се магла и киша. Чује се само завијање и хујање ветра чак и јаче него тутава таласа који се ломе. Кретање је немогуће, не може се чак ни пузати. Стајати на мосту значи бити однет као увели лист. Човек мора да се за нешто веже, да се рукама и ногама закачи за неки чврст ослонац.“

Не треба зато да се изненадимо кад капетан брода каже да више воли непрекидни напад артиљеријске ватре, него циклон.

Колико је само људи однето са бродова жестоком ветром и таласима који достижу и 15 метара висине. А они преживели тврде да се уопште не може говорити јер ветар просто деформише уста и раскида одело.

Ураган скрива у себи огромну енергију. Миллиони тона водене паре кондензујући се непрекидно ослобађају количину топлотне енергије једнаку оној која настаје сагоревањем милиона тона угља.

КАО МУЊА ВУЛКАН ИЛИ ЗЕМЉОТРЕС...

Најмодернија лађа најчвршће конструкције налазила се у опасности од урагана новембра 1932 године када је брзина ветра оцењена на 320 километара на час. То је био путнички брод „Фемнус“. Пошто му је у једном налету био срушен олак није се могло ни управљати. Ношен је ветром као нека олујина коју таласи треба да избаци на обалу; дашнице су биле ишчупане, катарке и чамци бачени у море, горња и доња палуба пробушене. Док је пролазио кроз мирни центар урагана, брод је био опседнут стотинама малих птица које су се склониле у све могуће његове кутке али заједно са њим и оне су уништене.

Један страхан ураган погодио је источну обалу Сједињених Држава 21 септембра 1938 године. У Њујорк Ситију, на највишој грађевини на свету високој 365 метара — Емпјар

стејт билдинг — апарати су забележили ударе ветра од 193 километра на час. Олуја је клатила облакодер 10 сантиметара од његове вертикале и експерти кажу да је померање појачано на 20 сантиметара, зграда би се срушила.

Овај циклон је опустошио читаву државу Њујорк. Метални стубови и антене радиостаница били су порушени. Хиљаде слабих кућа је разне-не као празне љуске а милионе дрвета је ветар ишчупао и расуо као сламчице.

У Вермонту у Њу Хемпшајру, циклонски ветрови се повремено играју старим шумама. Где год је терен згодан брзина ветра се још повећава и страшна олуја обара све дрвеће. Страховити ураган је одвукао са собом ограђено место на сред океана за остриге, 140 милиона литара јабукова-че, читава стоваришта лука који се спустио реком Конек-

тикат, разлупао толико прозора да би се њима могло покрити 17 фудбалских терена.

Приликом једног другог циклона, две корњаче од којих је свака износила по 45 килограма, биле су однете са копна 32 километра кроз Мексички Залив.

Стјуарт Емени, дописник „Нјус кроникла“ за Индију, посетио је Бенгал неколико недеља после катастрофе 1942 године. Један детаљ из његове репортаже гласи:

„Да би се могле схватити страховите последице јаке пљме која је збрисала 13.000 квадратних километара на ушћу Ганга, треба прво замислити море које се повлачи као до половина Ламанша и јури на обалу у неодољивом налету, прелазећи насипе и гутајући људе и животиње на свом дугом путу у унутрашњост земље.

Један од очевидца те по-

плаве је изјавио да се море повлачило двадесетак километара и да се враћало грмећи као водени зид висок десет метара и теран ветром од 200 километара на час.

За време једног другог урагана одбранбено утврђење на улазу у једну љуку било је уништено као после бомбардовања. Читави блокови стена су били одваљени на дубини од десет до дванаест метара под водом и бачени на обалу.

Сер Џорџ Роднеј који је 1780 године посетио острво Барбадос два месеца после смртоносног циклона, писао је:

„Најчвршћа здања и све куће већином камене и врло солидно грађене, попустиле су

под ужасним ветром и биле ишчупане из својих темеља; сва утврђења су уништена“.

Човек се наравно може питати како је могуће да тако чврсте конструкције не задрже водени налет. Али треба имати на уму да је у питању огромна снага милијарди тона воде гоњених ветровима од 160 километара на час. Овој снази помаже и све оно што је већ ишчупано: телеграфски стубови, тешке греде, стабла, остаци зидова и велике стене понете са дна мора.

Један службеник метеоролошке службе Сједињених Држава рекао је да према подацима из историје, има више случајева да су олује уништиле бродове него ратови.

WALT DISNEY УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

У ВЕЛИКОМ ДВОРАНИ ДВОРЦА ЗА...

НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ! ОСЕЋАМ ТО!

МОЈ ЗАРОбЉЕ НИК...

ГРДАНА ЈЕ ПОХИТАЛА НИЗ БЕЗБРОЈНЕ СТЕПЕНИЦЕ У МЕМОРИЈУ ТАМНИЦУ У КОЈОЈ ЈЕ ДРЖАЛА ОКОВАНОГ ПРИНЦА ЗОРАНА

НЕСТАО ЈЕ!

ОА ОРУЖАН МАЧЕМ ИСТИНЕ И ШТИТОМ БРИЛНЕ, ЗОРАН ХИТА ДА НАПУСТИ ГРДАНИН ДВОРАЦ...

НА ПУТУ БЕШ НАИКНУ НА МНОГЕ ОПАСНОСТИ!

МОРАШ ИХ САМ САВЛАДАТИ!

АЛИ, НИШТАТЕ НЕ СМЕ СРЕДИТИТЕ У ТОМЕ ДА ПРИНЦЕЗУ ЗОРАНУ ПРОБУДИШ ПОМОЋУ ПРАВЕ ЈОУБАВИ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ ПОЗАВИЛА СЕ РАЗГОРОПАВЕНА ГРДАНА

ОШТРЕ ШИЛОКЕ РЕШЕТКЕ ЗОРАН ЈЕ ИЗБЕГАО ЗА ДЛАКУ...

СПУСТИТЕ РЕШЕТКУ! ДИГНИТЕ МОСТ!

ТРАС

НИШТА МЕ НЕКЕ МОКИ ЗАУСТАВИТИ!

... А ТАДА, КАД ЈЕ ПОКРЕТНИ МОСТ СТАО ДА СЕ ДИЖЕ, БАЦИО СЕ ИЗНАД БЕЗДАНОГ ПОНОРА КОЈИ СЕ ОТВОРИО ПОД ЊИМ

ДА ЛИ ЈЕ УСПЕТИ...?

НЕ СМЕМ НИ ДА ГЛЕДАМ!

НАСТАВИТЕ СЕ

ДОВИТЉИВИ ПСИЋ

Уредграђу Париза у кући једног чиновника, живели су у највећој слози велики пас бернардинац и мали ди фокс. Једини „камен спотицања“ био је велики зелени јастук који је лежао поред камина у холу, главном пребивалишту та два четвороножна пријатеља.

Из хола се кроз велики стаклени вид видео врт пред кућом са улазним вратима. Чим би какав посетилац крочио ка згради, оба пса би као побеснела полетела на стакло хола и залајала сложено — један у басу, други у сопрану. То им је била главна забава.

Једног дана док је бернардинац дремао на удобном зеленом јастуку, мали фокс је тужно пиљио у њега. Да је умео да јадикuje као људи, бесумње би проговорио о неправди, о неувиђаности јачих и на крају опет закључно да свом огромном пријатељу не може ништа. Али ипак...

Изненадно, фоксу очи засијаше као да се негд мудрог сетио. Скочи с пода па потрча до прозора лајући бесно. Тргнут из сна бернардинац учини исто. Домаћица која је читала крај прозора подиже поглед

да види ко долази — али ни где ни трага од неког посетиоца. Онда изненађено примети: фокс се полако шуњао према зеленом јастуку, док је дремљиви бернардинац и даље лежао, очигледно не знајући ни сам зашто. Кад је најзад схватио да се нико није појавио и

пошао натраг према свом престолу, спазно је тамо фокса, опруженог свом дужином, нимало спремног да напусти својево место. Као да је схватио да је вешто надмудри, бернардинац напусти одају „увређен“.

НЕОБИЧНИ «СЛЕПИ ПУТНИЦИ»

Путнике који путују без возне карте обично називају „слепим путницима“. Неколико таквих путника било је недавно откривено на норвешком броду „Херагер“, и то тек кад је бацио котву у јапанској луци Кавасаки. Открили су их обалски транспортни радници који су истог тренутка, смртно преплашени, напустили брод.

Јер, ти слепи путници биле су — по три метра дуге отровне змије. Да би их удаљно с брода, капетан је морао да затражи помоћ стручњака из томијског зоолошког врта. Змије су се по свој прилици „укрпале“ док се брод задржавао у аустралиској луци Таунсвил.

Сличан случај збио се у француској луци Денкерк са америчким паробродом „Каримар“. Само у његовим складиштима, поред бала памука, јису биле откривене змије, већ отровне пропске шкорпије. Радници су приступили истовару тек кад су ови отровни „слепи путници“ били уништени.

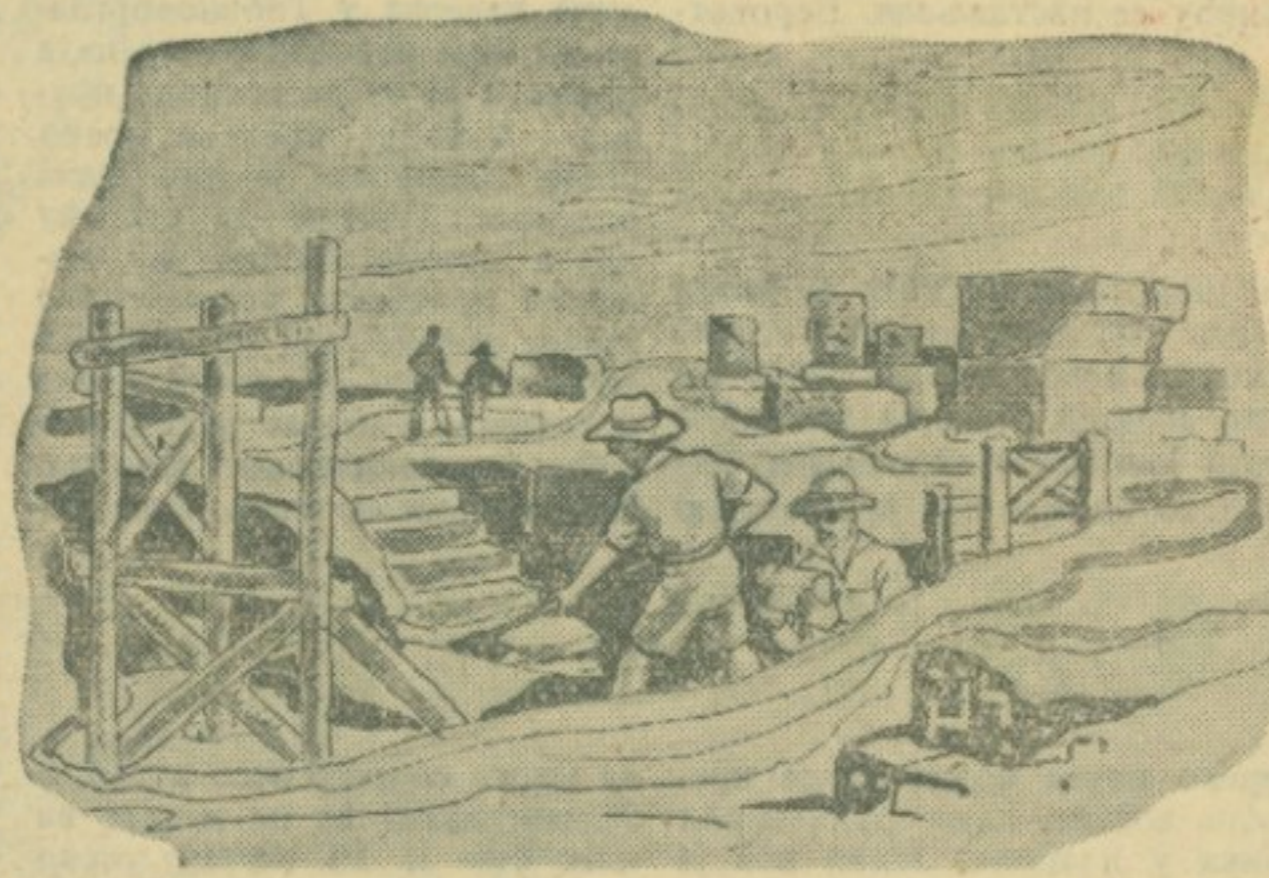
«ЧУДО ВЕКА»

Један четрнаестогодишњи дечак из Екс ан Прованса, у француској, проглашен је за француско „чудо од децета овога века“: он је самоуки сликар. Кустос чувеног музеја овог француског медитеранског града, популарни познавалац сликарства Луј Молбо тврди да слике овог дечака претстављају право изненађење за нашу епоху. Музеј је откупио неколико слика овог малише-сликара за прилично велике суме.

ХАТРА—ГРАД У ПЕСКУ

Пуким случајем сам ушао у пустињску олују баш у тренутку кад сам стигао у дрвну Хатру, — нише Семи Абуд. Било је то незаборавно — као величанствена драмска сцена под управом једног прворазредног сценаристе.

Само понека црна птица
Ирак је земља у којој је тек почела да се спроводи цивилизација. Чим крочи на његово тле, човек постаје свестан трагова многих векова и силовитог пустошења времена. Са пустињским бесом могао би да се упореди још само један, страшнији непријатељ — торнадо који се појављује „као гром из ведрине“.

Човека и његове споменике шибала је немилосрдна стихија вековима. Пустињске олује су честе и веома снажне у овом делу света. Сем њих и само време је утицало да већина дела ирачке древне цивилизације ишчезне. Хатра је један од веома малог броја споменика који су донекле успели да се одупру и једном и другом. Небо је било ведро тог дана. Путовало се сатима од Мосула преко пустиње, под блештавим, убитачно јаним сунцем. Могла се видети само понека дивља црна птица, како брзо прелети и побегне да би се негде склонила. Изненада, усред ове пустоши појавила се Хатра — боље рећи оно што је остало од ње. Историчари кажу да је напуштена још 363 године пре наше ере. Сада у њој борави само једна група ирачких археолога, који уз помоћ радника настоје да открију трагове прошлости овог дела своје земље.

неким чудом пркосно стајало на својим првобитним местима, и обележавало негдашње зидове, бастионе и капије. Иза зидова угледали смо руине неког великог храма или палате — непознате потпуно. Хатра је био град кружно оивичен четвртастим камењем савршено исклесаним да је цемент био апсолутно непокретан да га цовеже. Његови јако дебели зидови су затварали круг од око пет километара у обиму. У руинама великог храма палате распознавало се ипак

седам великих холова и више мањих соба. Фасада је била декорисана бројним луковима, стубовима и первазима. Пошто смо прегледали све што се могло видети и снимити све што нас је интересовало, наши домаћини, археолози, љубазно су нас позвали на по чашу лимунате. Од рушевина до њиховог логора требало је прећи кратку раздаљину, за свега пет минута. Док смо пешачили, ветар је наједном почео да дува и то све јачи и јачи. И баш кад смо већ били пред самим логором, изненада смо угледали, и чули, страховиту тугњаву торнада који се приближавао Хатри.

Пуних 35 минута је ветар ковитлао и пиштао изнад наших глава и пустошио све около. Црвенкаста тама је обавила цео простор. Ништа се није могло видети кроз уско-виглани песак. Осушена грла била су нам испуњена њиме, а наши крици су се губили у бесу торнада.

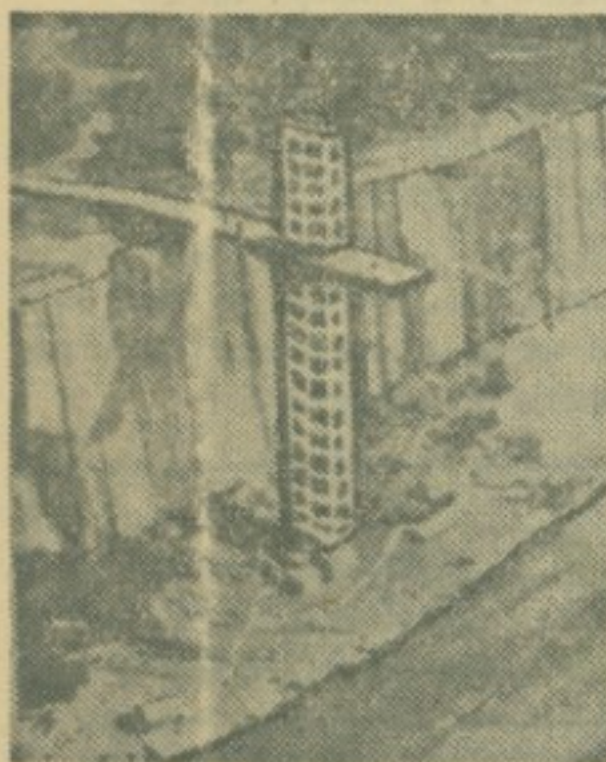
Пут у дрвну историју

Као што је изненада почео, тако је наједном његов бес и пресакнуо. Око нас се појавио опет сиви свет. Али шатори су били поцепани, почупани и однет, а само неулисат ранје дубоки ровови сада су били поравнани песком. Све је око нас било потпуно измењено, али је камење Ха-

тре и даље пркосно стајало на својим местима. Попили смо наше лимунате и упутили се поново према Мосулу. Прошли смо поред неколико стотина телефонских стубова који су висили на жицама или поломљени вирили из песка. Бес торнада је захватио и Мосул. Причињена штета била је огромна и запажала се на сваком кораку. Од његовог силовитог удара нису биле поштеђене ни куће, ни вртови. А увече све је било опет тихо и звезде су сијале пуним сјајем. Археолози су сутрадан почели све испочетка. Стрпљиво откопавали камен по камен, степеник по степеник. Упркос пустињским ветровима и повременим олујама које би за пола часа збрисале резултат вишенедельног или чак вишемесечног рада упорних научника, они би настављали са старим ентузијазмом. Јер, требало је откопати тај у лето време стари и за њих нови свет, пронаћи историју Хатре, некадашње престонице њихових владара. Рад се настављао а очи су често упиране у небо као да моле за мало доброг времена.

Никад више не бих желео да видим ни Хатру нити било које место у пустињи у оваквим часовима.

Торањ на Нијагари

Излетици ће ускоро моћи да гледају водопаде Нијагаре са новог торања високог 81 метар, чији ће темељи бити у подножју самих водопада. Торањ на који ће се пењати помоћу дизалица имаће шест тераса са зелено обојеним стакленим зидовима.

Црвенкаста тама
Пред нама се уздицало огромно камење које је још

НЕКАД ЈЕ БИЛА ЗЕЛЕНА...

Пре неколико десетине векова Сахара је била великим делом прекривена шумама и пашњацима. Чак и у време Римљана цветале су напредне вароши таде где данас стоје само гомиле камења под сунцем које пржи. У Сахари сада нема ни шума ни пашњака. Само су незначителне површине под оазама. Вода, која је омогућила живот у Сахари пресохла је.

Петролеј и друга привредна богатства у Сахари привлаче људе неодољиво. Али једно основно питање — како вратити воду у Сахару — изгледа није лако решити. Ако би се у томе успело, поново би расла и вегетација и створили би се опет услови за живот многих стотина хиљада а можда и милиона људи. Бушења су показала да под

песком Сахаре има воде. Приликом тражења петролеја и при копању у рудницима Маританије појављивала се вода. На многим местима избушени су бунари али да би се омогућило живот у Сахари биле би потребне десетине хиљада њих. Осим тога велико је питање да ли се подземна вода не би на тај начин брзо исцрпила. Због тога се покушава са тражењем других решења.

Једна од могућности сада највише помињана и нимало изгледа нестварљива састоји се у томе да се неке афричке реке управе другим правцем и тако створи нова река, која би протичала кроз саму Сахару. Милиони хектара, сада под пустињом постали би плодни. Осим тога, са појавом вегетације на великим површинама и клима би се, неизоставно изменила. Кише, којих данас у Сахари нема, опет би

почеле да падају. На тај начин би се створило у више воде у реци, а натапале би се и зелене површине које би се све више шириле. Ово је, наравно, засада само пројекат. Потребна су огромна средства да се он спроведе у дело, а осим тога и пристанак многих заинтересованих страна, да се воде које су се досада уливале у Атлантски Океан окрену у другом правцу.

Други предлог је да се вода из Атлантике пусти у Сахару, која је делом ника од нивоа мора. Претходно би, међутим, требало укловити се из морске воде. Садашњи начини отсољављања морске воде још увек су скупи да би долазили у обзир за овако велике количине. Међутим, то је проблем који интересује и друге земље, као Израел или САД која има велике површине под пустињом у Калифорнији. Зато није искључено да ће отсољављање морске воде постати једног дана довољно јевтино да би се могло и шире примењивати.

У међувремену има и скромнијих планова. Био би већ велики успех када би се вода из сланих језера на југу Туниса и Алжира могла учинити употребљивом. То би омогућило пољопривредну производњу на површинама које су данас неплодне. Засада изгледа да ће коришћење воде из сланих језера бити први корак у наводњавању Сахаре. Недавно је већ основано предузеће које ће се бавити тим задатком.

МЕХАНИЗОВАНО ОБЕЛЕЖАВАЊЕ УЛИЦА

Овај ваљак за обележавање улица направљен у Енглеској омогућава извлачење белих линија у дужини од 35 километара на дан. Боја излази између два диска који се стално okreћу. Машина може да ради и испрекидану линију.

УВЕК ЖИВАХНА

Живахна старица Александрина Видак, са потковицом у руци јер јој она, како каже, доноси срећу, родила се још 6 децембра 1858 године, у улици Канет у Паризу. Потковицу је нашла пре равно 80 година и до данас је сачувала. Старица се врло добро сећа догађаја из свог детињства. „Кад сам имала дванаест

година — прича она — на путу за школу била сам заустављена да би се поставиле барикаде против „Версајаца“. Каже да је 1895 године пеглала рубље. Поенкарреу и Золи.

РАДИО КОНТРОЛА НАД КАМЕРОМ

Фотоапаратом са радио-контролом може се направити снимак иако сте удаљени од свог апарата 1.500 метара. То је камера од 35 мм. Практична снабдевана мотором који ради под радио-контролом. Овај мотор има два калема: један

који шкљоца, други који помера филм после направљеног снимка да би се могло даље фотографисати. Мотор ради на батерију или струју. Могу се снимати и најплашљивије животиње сасвим изблиза.

Највећа клацкалица

Највећа клацкалица од стена коју је природа створила налази се у Родезији у Јужној

Африци. Домораци се поносе њоме и често се пењу на ње не арајеве. Нису притом искључене ни неводе.

САМО ДА НЕ БУДЕ ОБИЧНО...

Италијански модни обућари лансирали су недавно нову врсту женских ципела са потпетицама на средини њона. Они тврде да су овакве ципеле нарочито погодне за дужа пешачења по граду. Њихове америчке колеге такође су спремиле изненађење за своје женске муштерије: ципеле са светлећим потпетицама. Сваки пут кад потпетица додирне тле једна мала сијалица, која добија струју од минијатурне батерије, упали се у унутрашности потпетице израђене од прозирног пластичног материјала.

НЕМА ПРОПИСА

Као сардине, спаковани у кутијама, могу се добити бисери од гајених шкољки. У Америци се они већ продају. Једна кутија бисера белог, ружичастог или црног стаје 1,5 долар заједно са отварачем. Ова нова увозна роба из Јапана штвара америчким цариницима велике главобоље. Не знају како да је оцарине, јер ни у једном досадашњем царинском правилнику није предвиђен „конзервисани нажит“.

Због пара

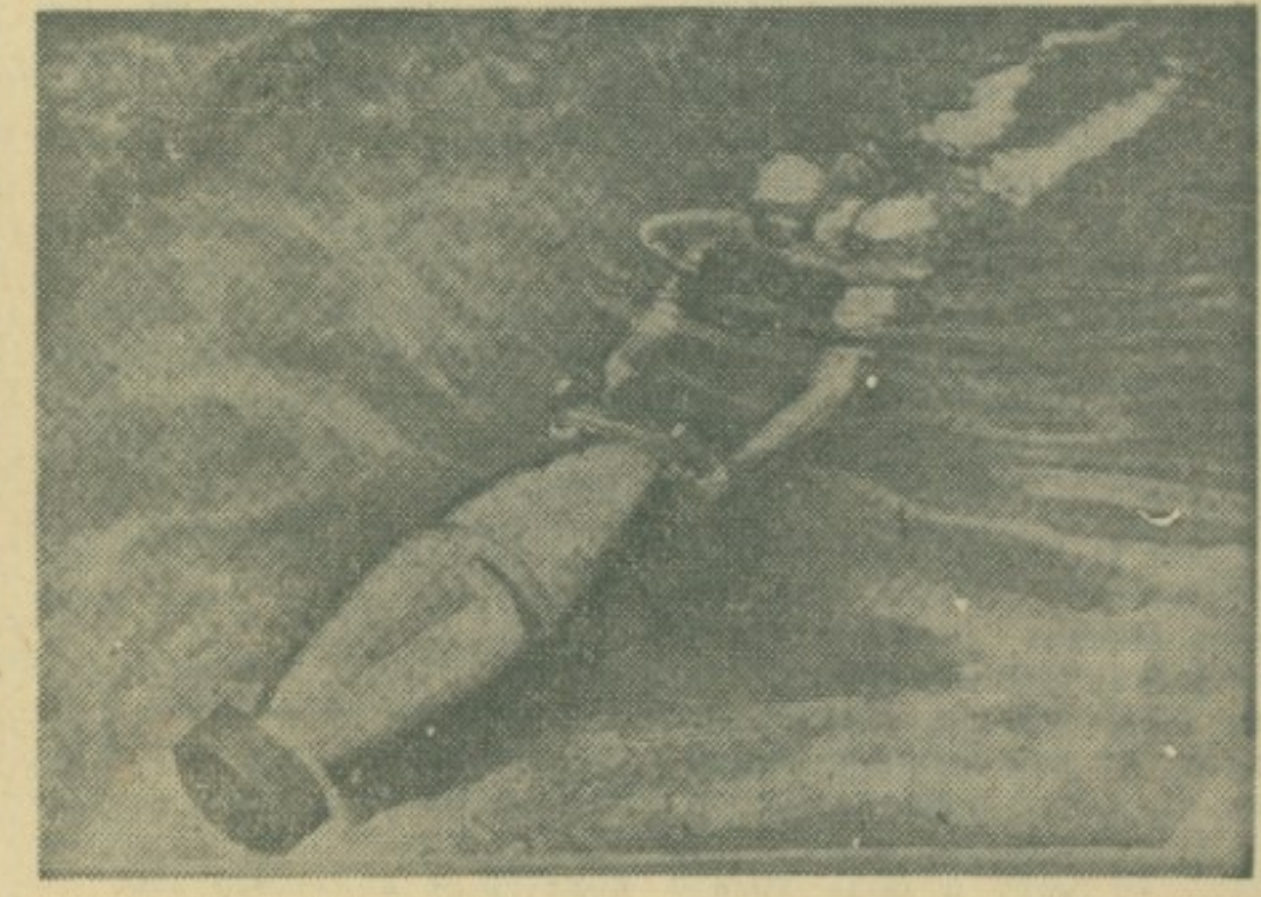
Дон Драг постигао је у Филаделфији невероватан скок с мотком — 4.812. Кад му је један новинар честитао на овом рекорду и гвозденој вољи што је успео да за пет месеци ослаби 12 килограма, Драг му је одговорио: „Воља, то вам је кошта! У поверењу ћу вам рећи прави разлог — новац. Раније сам због тежине често ломио мотке“. Као што се види, дискреција је очувана.

Четири миша у вештачком сателиту

Како јавља америчка штампа, стручњаци за ракете припремају избацивање једног вештачког Земљиног сателита у коме ће се налазити четири црна миша. За њихова тела биће прикључени минијатурни електронски апарати који ће регистровати њихове реакције, и нарочитим системом сигнала достављати их на Земљу.

Пропелер на батерију вуче гњурца

Гњурци који желе лакше и предњем делу овог апарата брже да обиђу места у језеру чији је омотач од пластичне масе, а ручица за управљање на задњем. Апарат се користи на дубинама до 30 метара и ради читав један сат.

Познавао је он ову окуку: прво је наилазила једна спирала која је завијала ка планини, а онда ишла право поред амбиса дубоког приста метара.

у страну аутобуса. Поново се зачу гребњање метала о гуму. Шта ће се десити ако гума прсне?

Непланирана утакмица са смрћу се настављала. Вероват-

није постојала ни најмања нада да ће неко изнети главу.

Две победе

Ова претпоставка је била толико извесна у Тобиној глави да није веровао очима када приметити да је раскрсница празна. Аутобус прелете преко шина. Запретила је још једна опасност. Почеше да сусрећу друга возила. Тобин је дивљачки притискао велико дрно дутме сирене али се никакав звук није чуо. И сирена је као и кочнице и мењач радила помоћу компримираниг ваздуха. Испред њих су ишла једна ко-

лукузних кола. Када ће већ неко изаћи пред њих! Зар нико не види да овде где је забрањено кретање великом брзином једна грдосија од 12 тона просто лети?

Из навике Тобин је за све ово време без престанка притискивао кочницу. Одједном се аутобус страховито затресе и играчи полетеше напред.

Запањен, Тобин погледа педалу. Кочнице су прорадиле. Просто не верујући он поче да је гази. Аутобус стаде да успорава 80... 65... 40.

— Чудо, — поче да муца док му је низ чело текло зној. Чудо...

Дошнје, пошто је механичар у гаражи установио да је једна ситница држала вентил отворен, и била узрок свим овим непријатностима, тренер Томас окупи свој момчад.

— Децо, да ли ћете моћи послати свега овога да одиграју утакмицу?

Сви се као један окренуше без речи ка свлачионици. Иако узбуђени и ошамућени они убоше у игру и победнише са великом гол диференцијом.

Када су се вратили у колеџ настало је тек право одушевљење. Није се могло рећи чему се клицало више: победи на терену, победи над смрћу или Цери Тобину, шоферу који их је провео кроз најстрашнију утакмицу.

УТАКМИЦА

Одједном он као да се сети нечега повика:

— Сви се баците на једну страну аутобуса!

Када кола полетеше ка ивици провалије сви полегоше на супротну страну, прचेвиго се хватајући за седишта и ивице прозора да би савладали центрифугалну силу.

Несрећни Тобин се борио са воланом који је хтео да му се отргне из руку већ малаксалих од борбе.

Амбис се сала налазио поред њих. Са ужасом Тобин виде да упркос свим напорима точкови аутобуса почињу да додирују ивицу црне провалије.

Тада се зачу страховито шкрипање и осети низ потреса. Аутобус се толико нагао да му је каросерија почела да струже о гуме. А онда звук престале и Тобин примети да се аутобус исправља.

Неким чудом су успели да пређу прву окуку. Али непосредно после ње долазила је друга.

Сви се опет бацаше на дру-

го страну аутобуса. Поново се зачу гребњање метала о гуму. Шта ће се десити ако гума прсне?

СА СМРЋУ

преко пруге којом су се кретали возови пуни руде из рудника у планини. Један воз је пролазио управо у ово време. Тобин је то знао пошто је увек суботом морао да стане да би га пропустио.

Стати! Како је то сад чудно звучало.

За сваки случај он поче да притиска ножну кочницу. Покушавао је да се тачно сети како је изгледала раскрсница. Непосредно пред њом постоји један путељак који се спрема пење улево. Одлучи да, ако воз буде на пруги, покуша да скрене аутобус у тај путељак.

Разбиће се сигурно, али ће, можда, неко преживети. А ако ударе у воз или овај у њих

да много спорије него аутобус. Једини излаз да не налете на њих био је да скрену улево али су оданде њима у сусрет у том тренутку долазила друга. Тобин окрете волан ка њима надајући се да ће шофер на време приметити да се аутобусом нешто није у реду.

Двоја кола се за длаку мимоиђоше. Пошто је обичао прва кола Тобин врати аутобус на десну страну пута. Сада је возно брзином од 190 километара на сат. Приближавали су се варошници Салиди. Друг је додуше обилазио ово место од 4.500 становника, али су споредни путеви излазили на њега. Пролетеше поред једног камиона, па поред неких

Сада смо готови, — помисли Цери Тобин. Када бисмо бар успели да пређемо ову окуку!

Цери се налазио за волан великог аутобуса који је без кочница јурио брзином од 160 километара на сат, низ друм што се увијао око Стеновитих Планина. У колима су се налазила 33 играча и функционера рагби тима Западне лиге који су се грчевито држали за своја седишта. Испред њих је наилазила нагла окука а после понор у коме су вребале оштре стене.

Не брњи ништа...

За Цери Тобина је и ова субота 18 новембра 1950 почела исто као и све остале. Полазећи од куће он је помислио свога четворогодишњег сина и рекао му у шали:

— Брњи се о својој мајци. Жена му је добацита!

— Пази се, Цери.

Велики жути аутобус који је возио ка колеџу у Ганисону, једном месту у држави Колорадо високо горе у Стеновитим Планинама, — јако је забрујао када га је упалио. Мотор је морао бити врло снажан да би извукао велика кола у успон пролаза Монарх. Али такође су биле потребне одличне кочнице и мултинг да би се савладала низбрдница до Салиде.

Док је запревао мотор, Тобин, мршав човек четрдесетих година, опроба кочнице и са задовољством установи да су добре и чврсте. Сказалка на табли показивала је да оне имају свих обавезних 50 килограма ваздушног притиска.

Из колеџа су кренули у 8 и 30. Студенти су весело жагорили и унапред се хвалисали победом над Адамсоновим колеџом, коју је требало тек да освоје тог поподнева у Канон Ситију.

Тобин приметити да само један студент не учествује у овој општој раздраганости. То је био младић тек недавно дошао у колеџ из једног другог краја. Он никако није могао да се навине на планину и пре него што су кренули бојажљиво је упитао Церија:

— Да ли је овај аутобус сигуран — потпуно сигуран?

Тобин се насмејао:

— Не брњи ништа, младићу. Ова кола су сигурнија од свих нас.

Било је 10 и 20 када се аутобус најзад успео до врха пролаза Монарх, до места где је на једној табли писало: „Висина 3.447 метара. Прегледајте да ли су вам кочнице исправне. Да мотор није прегрејан“.

За тренутак је аутобус застао на врху а онда кренуо

низбрдо. Тобин пребаци у мању брзину и лагано ногом притисну кочницу. Размишљао је: „Возићу 45 километара на сат низбрдо. То је довољно. По-негде ћу само убрзати на 60“.

Злокобни прасак

Били су прешли тек отприлике пет километара од врха када Тобин осети чудно вибрирање волана а из задњег дела кола зачу се тихи али злокобни прасак. Очи му се зауставише на табли са инструментима. Брзина: нешто мало више од 45 километара. Притисак ваздуха: 50 килограма.

Нога му се спусти на кочницу, и хладан зној га обли по целом телу.

Педала се спусти равно до даске не пружајући никакав отпор.

Сказалка која показује притисак ваздуха у кочницама наилазила се сада на број 15. У истом тренутку ручица за мењање брзине потскочи у страну. Аутобус полете напред.

Тобин одједном схвати шта се догодило. Брзине као и кочнице радиле су на принципу ваздушног притиска. Чим је он опао на 30 килограма аутобус је аутоматски прешао из друге брзине у неутралну. Помоћна кочница у овом случају личила је на перце, немоћно да се бори са огромном масом од 12 тона. Аутобус је јурио као луд без кочница које би га зауставиле.

Нико у почетку не схвати шта се дешава. А затим почеше да вичу:

— Заустави га. Ударисмо о вид планине.

— Можеш ли? — викну тренер Џо Томас у Тобиново уво.

— Идем о сувине брзо. Покушају да га доведем до подножја.

Али још док је то говорио Тобин је знао да је то немогуће. Требао је низбрдо прећи 28 километара. Кроз три оштре окуке могло се проћи само са максималном брзином од 60 километара на сат, а жути аутобус је већ показивао сто.

Када би само успео некако да га убаци у брзину!

И Џо Томас је мислио исто. Клемајући поред ручице за мењање брзине он поче да је вуче догод му живље на врату не набрекоше.

— Покушај да је удариш ногом.

Опружен на поду Томас је свом снагом удари са обе ноге. Метална шипка поче да се криви и онда пуче.

На ивици амбиса

Тобин осети како му волан почиње на вуче руке — ударили су у прву кривину. Брзинометар је показивао 170.

ВЕЛИКИ АЛЕК

црта и пише Л. ФИШЕР по Џ. ЛОНДОНУ

И МОЛИМ ВАС, ГОСПОДО, ЈЕДИНИ ИСКУСНИ МОРНАР СА МОЈЕ ЗАХТЕ ЈЕ ПОЗВАН НАТРАГ У САН ФРАНЦИСКО, А МИ САДА СТОЈИМО НЕУКИ И НЕМОЋНИ НА СРЕД МОРА!

УМ, ТО ЈЕ ЗБИЛКА НЕЗГОДНО. ПА КАКО БИ ВАМ БЕ ТУ МОГЛО ПОМОЋИ?

УКРАТКО, ДА ЛИ ВИ МОЖДА ЗНАТЕ НЕКОГ МОРНАРА КОЈИ БИ ОДВЕО ЗАХТУ У БЕНЕШИЈУ?

ВОДИТЕ НАС НА ЗАХТУ, МИ ЋЕМО УПРАВЛАТИ.

МОЖЕ ПРИЈАТЕЉИ ПАТЕ ОД МОРЕСКО БОЛЕСТИ, ЗАТО ПОЖУРИМО.

ВЕСЕЛО ДРУШТВО. НЕМА ШТА. ХАЈДЕ, ДЕЧКО, ДА КВ-НЕМО.

ИДЕМО НИЗ ВЕТАР, СТИЋИ ЋЕМО БРЗО.

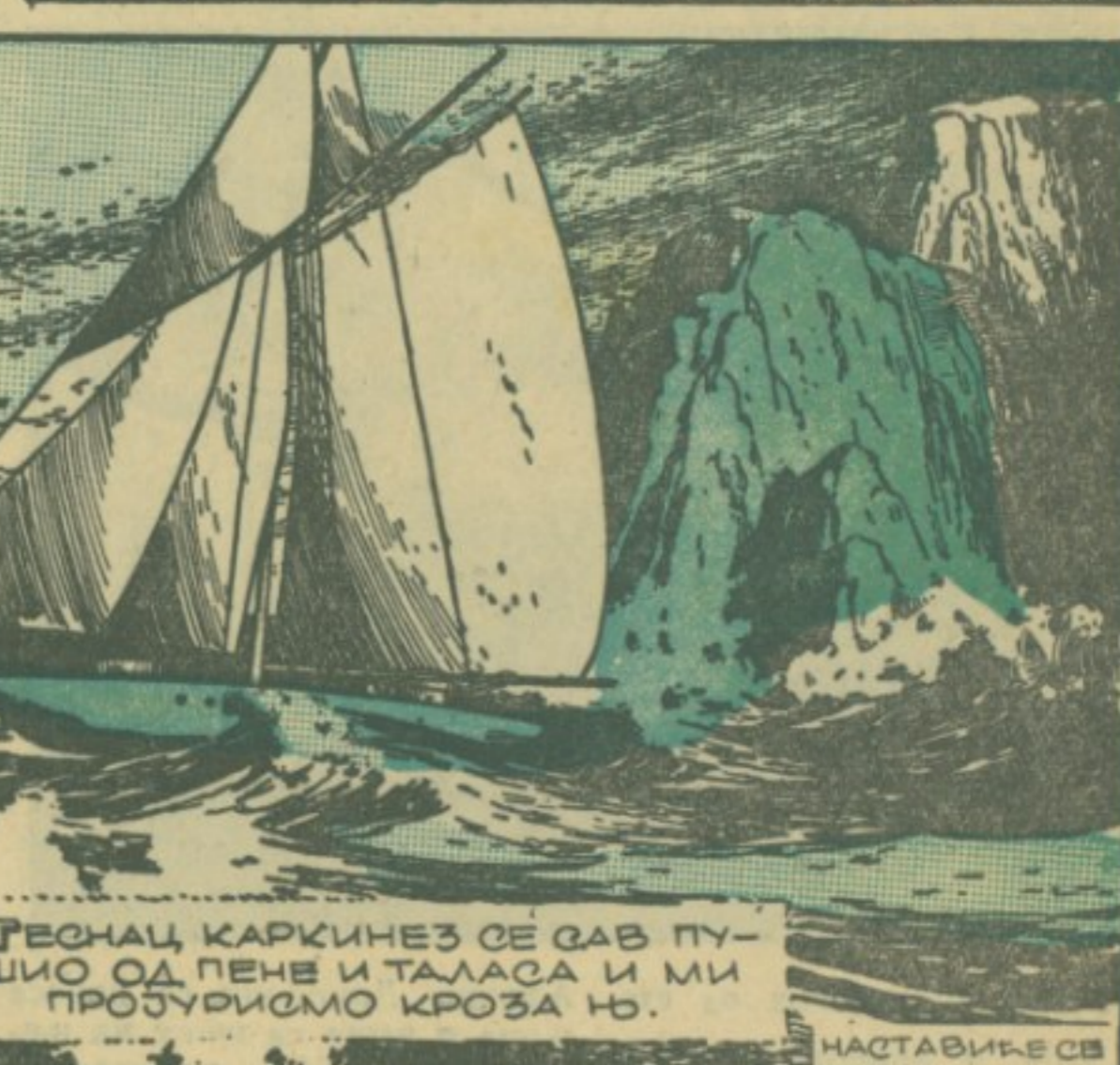
ДА, УСПУТ ЋЕМО ПОЗДРАВИТИ НЕКЕ НАШЕ ПРИЈАТЕЉЕ.

РАЗМИСЛИМО ЗАМРШЕНУ УЖАД, ДИГОСМО ЈЕДРА И КРЕНУСМО.

КАКО ТО МИСЛИШ, ЧАРЛИ?

САМО ДОБРО ОТВОРИ ОЧИ, МОМЧЕ, ПА ЋЕШ ВИДЕТИ.

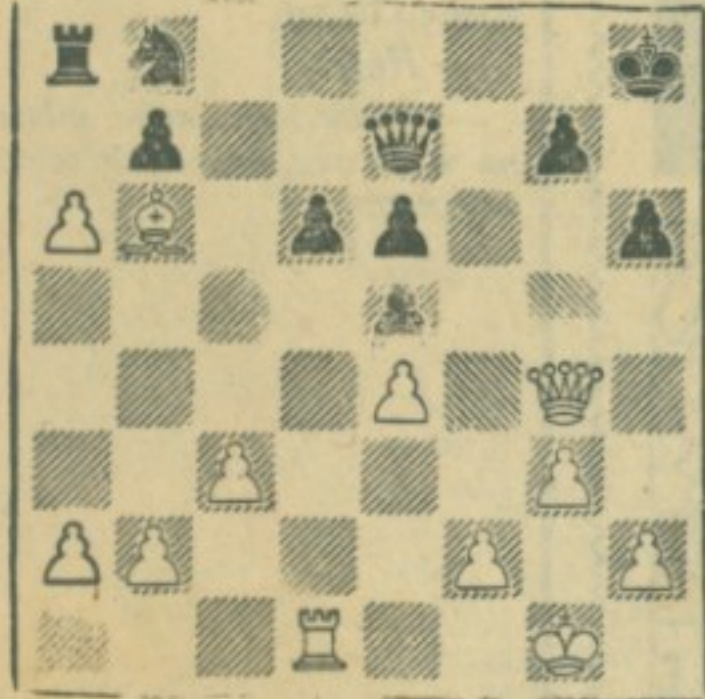
ТРЕСНАЦ КАРКИНЕЗ СЕ САВ ПУШИО ОД ПЕНЕ И ТАЛАСА И МИ ПРОЖУРИСМО КРОЗА Њ.

НАСТАВИЋЕ СЕ

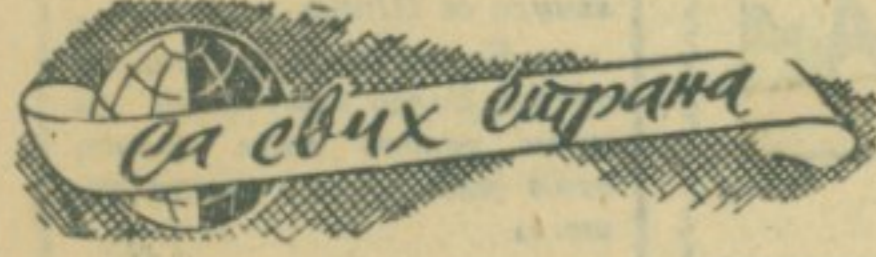
Учимо шах

LXV

Многи шаховски почетници радо замењују фигуре. То може, разуме се, да буде добро, али и веома опасно, јер вредност фигура — то је вама познато — зависи и од њиховог положаја на шаховској плочи. Због тога, кад вам противник понуди фигуру за фигуру исте вредности, потребно је да добро размислите пре него што извршите размену.

Ово је положај једне партије коју су Смилов и Решевски играли на меч-турниру за првенство света 1948 године. На потезу је бели, Смилов. 1. Дг4—х4 (Смилов нуди Решевском даму за даму, иако би, у случају размене, растурио пешачку одбрану око свог краља). 1... Де7—д7 2. Дх4—д8+, Дд7:д8 3. Лб6:д8, Сб8—д7 (посматрајте сада како црни, после размене дама, губи партију!) 4. Лд8—ц7, Сд7—ц5 5. Тд1:д6, Та8—ц8 6. Лц7—б6, Сц5—а4 7. Тд6:е6, Са4:б2 8. Те6:е5... Како сада противници стоје? Шест белих пешака против четири црни! Решевски, сасвим разумљиво, предаје партију.

ВЕЛЕМАЈСТОРИ ШТЕДЊЕ

Недавно је у Швајцарској објављена листа земаља штедиша. Према овој статистици велемајстор у штедњи је сама Швајцарска са 899 долара по глави становника. На другом месту су Сједињене Државе са 709 долара по становнику. За њима је Шведска са 549 долара, Велика Британија са 453, Норвешка са 356, Данска са 346, Белгија са 233, Холандија са 156, Италија са 152, Француска са 115, и Немачка са 110 долара.

АУТОПУТ ПРЕКО БРЕНЕРА

Ове године почиње изградња аутопута преко Бренера. На овај начин треба да се олакша саобраћајна веза између Немачке и Италије. У мају месецу ће почети радови на делу аутопута кроз Аустрију. Поред осталог на овој релацији биће подигнут и мост преко реке Зил који ће са својих 180 метара бити највиши у Европи. Тако ће он представљати и посебну туристичку атракцију.

ШУНКА И ВИША МАТЕМАТИКА У ФРАНЦУСКОЈ

Француски трговци деликатесним производима су у великој недоумници, после недавних одлука о повећању цена. Како да израчунају нову продајну цену шунке? Неки сматрају да је потребно познавати вишу математику или ангажовати стручњачке ради консултовања. Службени лист је, на име, донео формулу за израчунавање цене. Једначина гласи: $C=2(P+T)-X\%$. То значи да би цена (ц) морала да износи: двоструку просечну цену шунке (п) и трошарине на свиње (т) минус проценат равније цене, која може да варира од 515 и 550 франака по килограму. Уз ову формулу неки листови су донели и следећи коментар: „Није још једино препоручено који вечерњи курс треба трговци деликатесних радњи да посећују да би израчунали цену свињетине“.

АЛУМИНИЈУМ И ЧОВЕК

Данас се с правом каже да је 20 век период осталога и век алуминијума јер налази на све широк примјену. Али човек не употребљава алуминијум само за производњу разноврсних артикала, већ је он састојак и многих пољопривредних производа које ми употребљавамо у исхрани. Тако, на пример, у једном килограму свежег кромпира има десет милиграма алуминијума, једном килограму свежег брашна 16,9, једном литру млека 1,9, једном килограму свињског меса 4,4, једном килограму сувог чаја 465 а у једном килограму кафе 41,2 милиграма алуминијума.

ТРАГ ПАТА

Оток на образу сметао је већ дуже времена 65-годишњем италијанском писмоноши Челзо Бианфанилију, а он се никако није одлучивао да оде лекару. Кад се пре неки дан оток сам од себе отворио, осетио је у устима нешто тврдо. Био је то комадић шпанела, који му се задржао у образу још од Првог светског рата.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

СКЛОНИШТЕ ОД ТОРНАДА.

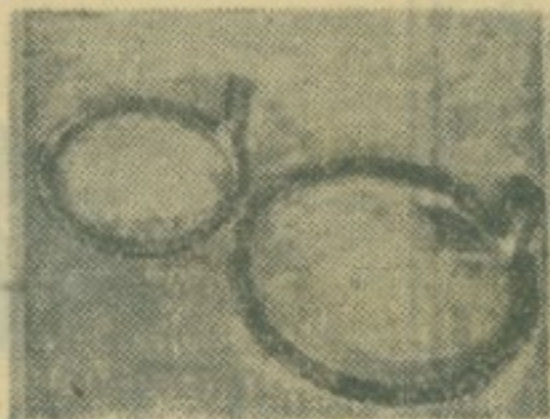
Досетљиви људи лако нађу спаса и при највећим негодама. Гералд Федергрин из Топека у САД, да би сачувао себе и своју најближу породицу од страха које може да створи торнадо, начинио је склониште. Стари цистерну је закопао у дворишту испред куће. „Ако наиђе торнадо, каже он, у склоништу ће наћи сигурну заштиту око 25 људи“.

ПОСЛОВИЦЕ СА ИСТОКА

Јачину коња дознаћеш на далеком путу, срце човека познаћеш у току времена. Ако целог дана не учиниш ништа рђаво, не плаши се у поноћ лупе на вратима. Када пијеш воду из потока, помисли откуд она тече.

ЗА ДОМАЋИНСТВО

Техника води рачуна и о кухињским потребама. Недавно је начињен нарочити поклопац од врло финог металног платна

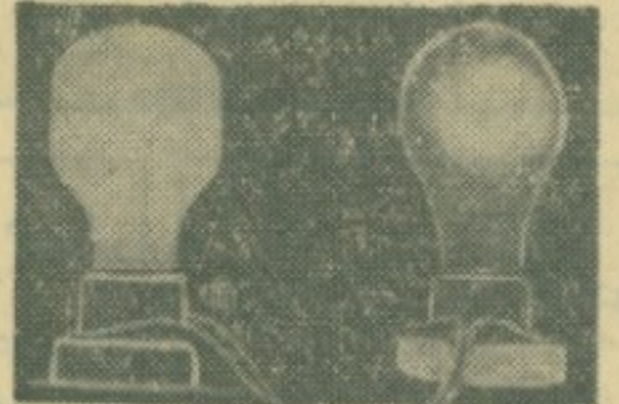
који омогућује пари да изађе из лонца, али не и масноји јер њу задржава. При кувању теста вода може да врн, али не и да искипи.

ПУКИМ СЛУЧАЈЕМ

Недалеко од Бергена у Норвешкој, у ували једног стеновитог предела, пуким случајем су рибари открили једну немачку подморницу потопљену у Другом светском рату. Пошто су обавестили о овоме обликне власти остали су да сачекају бродове са екипама за вађење потопљених олупина. Захваљујући незнатној дубини на томе

ДИФУЗНА СВЕЛОСТ ЧУВА ВИД

Мека светлост без блештања је ванредно погодна за читање и друге прецизне послове.

У сијалици, са унутрашње стране обложеној једним силицијумовим једињењем, омогућено је боље преламање светлости па је она зато пријатнија за очи.

ЈЕДИНСТВЕН СПОМЕНИК У СВЕТУ

Кактус звану опунтија претпо је једно време да опустоши цео аустралиски континент. Ниједан природни непријатељ није постојао да би то спречио. Стручњаци су онда против ове опасности донели из Аргентине јаја једног лептира — кактобласта, који се хранео искључиво овим кактусом. Захваљујући брзом размножавању овог инсекта, за непуне три године нестало је око 5 милијарди тона кактуса, који је освојио простор као читава Француска. Тако су ови инсекти спаси Аустралију. У знак захвалности подигнут је овој врсти лептира споменик — свакако јединствен у свету — у варошици Бонарже.

месту потонула подморница је брзо изваћена из мора и тада се испоставило да је била натоварена једном тоном опијума.

Очекује се да из бродског дневника подморнице или других хартија нађених у командантовој кабини буду утврђени многи важни подаци: када је подморница испловила, и куда је носила оволики товар скупогеног опијума.

Стручњаци су утврдили да је подморница била оштећена тешком дубинском бомбом или мином. Потонула је на дно са увученим перископом. Посада је била у животи док су трајале резерве кисеоника, а онда је поумирала угинушом.

Цеви су биле празне па се претпоставља да је подморница или испалила торпеду на неки непријатељски брод, или их уопште није била понела јер је очигледно пловила трговачким послом — да тону опијума замени ко зна за који важан ратни артикал.

Досад је једино утврђено да је подморница потонула у августу 1942 године.

СТОЛИЦА ПО МЕРИ

Ову необичну столицу конструисала је девојка која на њој седи — Сара Бранч из Челсија, у Енглеској. Тврди се да је њен изум не само „модернијих линија“, већ и много угоднији за седење од столица какве се сада употребљавају.

... америчким стручњацима успело је пре 13 месеци да отпошаљу на Венеру радарске сигнале и да добију њихов одјек. Радарским таласима било је потребно 2 и по минута да стигну до Венере и исто толико за повратак на Земљу.

... болест заразну жутицу открио је Наполеон лекар Лавер, 1808 године у Египту.

... жирафа има изванредно снажно срце. Тешко је око 12

... према подацима британске штампе у Енглеској се годишње склопи и исплати опклада у вредности од преко сто милијарди динара.

... на свету има око 35.000 разних врста жинка.

... да би један плави кит, који долази на свет дуг око 7 и по метара достигао свој пуни уз-

килограма, зидови су му дебели око осам сантиметара, а притисак којим тера крв два пута је већи него код човека.

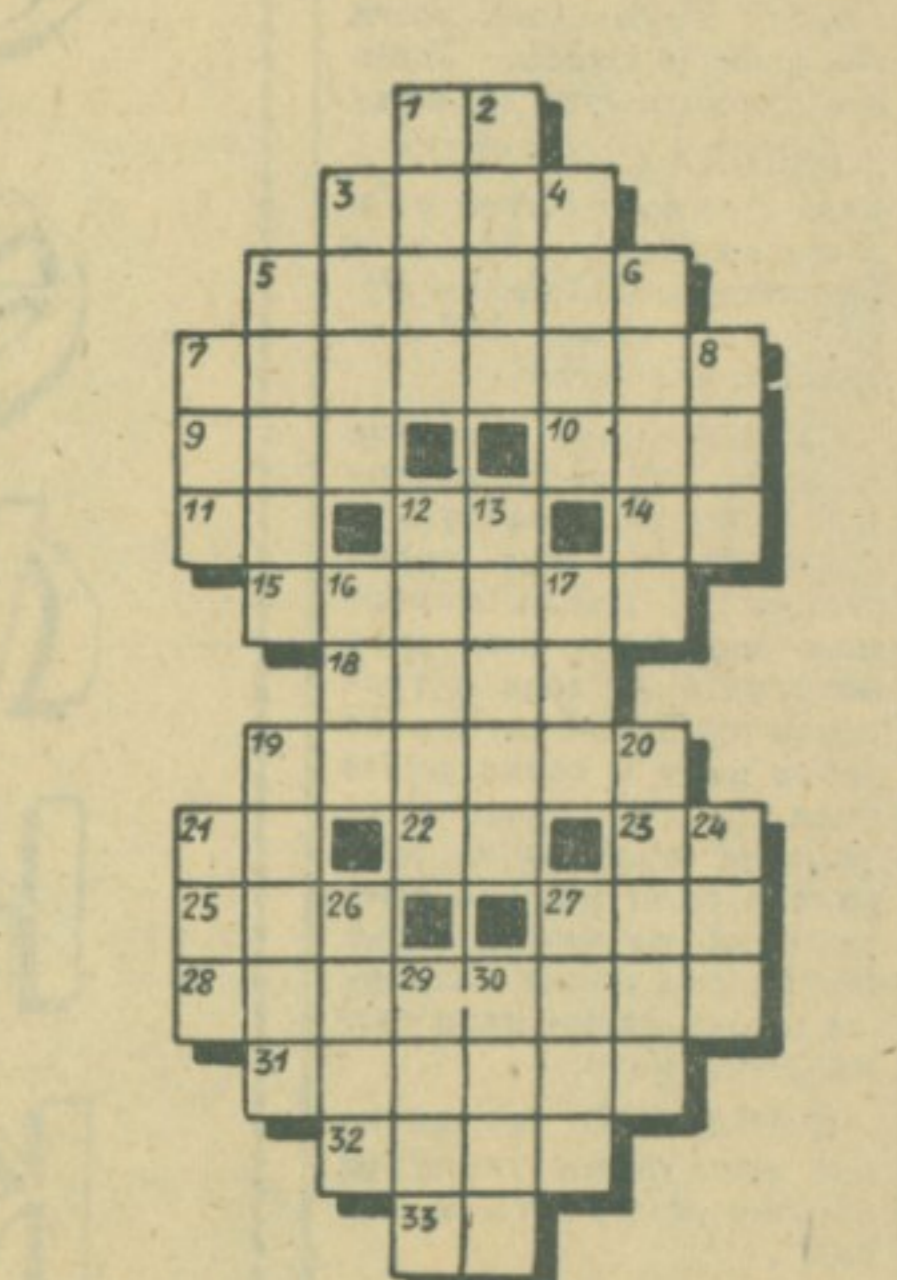
... у свим морнама и океанима налази се растворено 20 милиона кубних километара разних минералних соли. Кад би сва та вода испарила и со се распортила по свим континентима добио би се слој дебеле 135 метара.

раст и дужину од 20 метара, потребне су свега две године.

Водоравно: 1) уштитна заменица; 2) обичај у друженог рада за обављање пољопривредних послова; 3) река у Хрватској; 4) део педагошке; 5) овамо; 6) троцифрени број; 7) шта (чакавски); 8) слово латинице; 9) река у Француској; 10) предавач живог језика на факултету; 11) приотаниште у Алжиру; 12) тропска биљка; 13) хемички знак за бром; 14) предлог; 15) познати заменица; 16) француски књижевник; 17) немачки композитор; 18) нагрзање метала под дејством ваздуха и других хемичких материја; 19) роман од Тургењева; 20) место где је Сипион победио Ханибала; 21) предлог.

Усправно: 1) француски сликар из XVIII века; 2) врста крупне муве; 3) кратак запис који смржи основну мисао дела; 4) ароматична биљка; 5) име реформатора Турске; 6) глумица; 7) врста хладног оружја; 8) Поедодон син (мит); 9) филмско платно; 10) женско име; 11) дуг период времена (грчки); 12) лична заменица; 13) племенити гас; 14) оклониште за стоку; 15) домаћа животиња; 16) узвик; 17) део пушке; 18) позоришта; 19) врста житта; 20) једно годишње доба.

РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

Водоравно: 1) ер; 2) смрћ; 3) Лисјак; 4) кал; 5) код; 6) ура; 7) Коро; 8) Е(арло) Г(олдони); 9) овани; 10) Обилић; 11) Уван; 12) скорак; 13) имун; 14) аз; 15) Вера; 16) али; 17) але; 18) Рас; 19) мшијас; 20) трус; 21) Ив.

Усправно: 1) Емс; 2) руж; 3) сина; 4) Баконица; 5) Ларго; 6) Корак; 7) жук; 8) Дон; 9) колар; 10) Букурешт; 11) Ивола; 12) смели; 13) Келас; 14) ива; 15) „Зис“; 16) Арас; 17) Ири; 18) Јун.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

МОЖЕТЕ ЛИ?

16	15	14	13
12	11	10	9
8	7	6	5
4	3	2	1

СЛ. 1

Можете ли да разместите ове бројеве које видите на слици 1, тако да збир у сваком реду (хоризонтално и вертикално, и у дијагоналама) износи 34.

Ако не знате погледајте слику 2 и биће вам јасно.

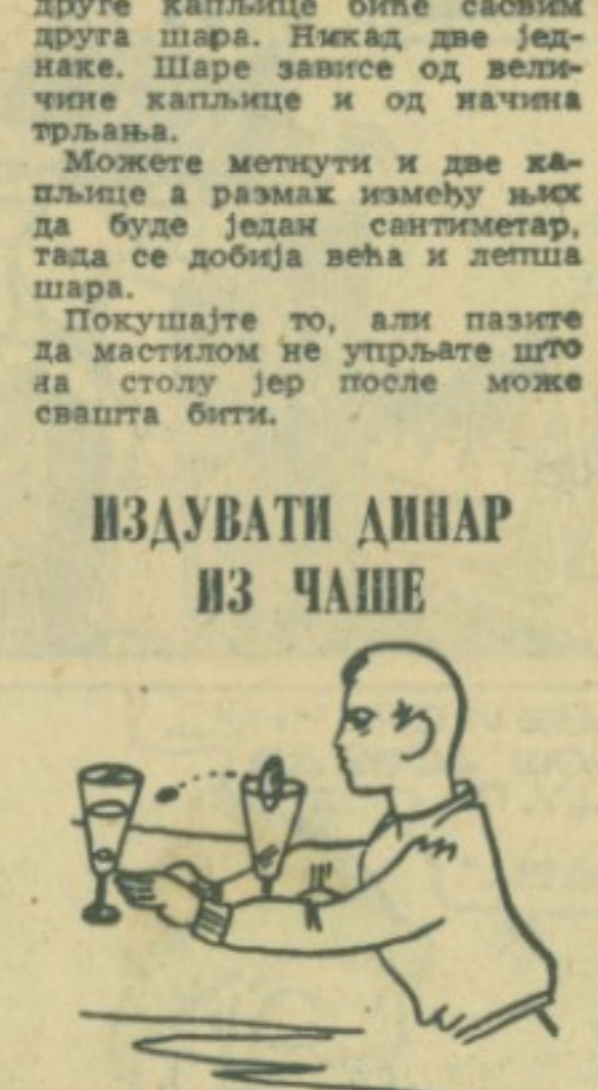
16	2	3	13
5	11	10	8
9	7	6	12
4	14	15	1

СЛ. 2

РАЗНЕ ШАРЕ ОД ОБИЧНЕ КАПЉИЦЕ МАСТИЛА

Парче беле хартије пресавете напола и добро пресовете да остане бразда од савијутка. Отворите хартију и у бразду капните једну кап мастила. Преклопите харти-

ИЗДОВАТИ ДИНАР ИЗ ЧАШЕ

Узми чашу која је доле ужа. Стави на дно метални динар, а после педесетину тако да се попречи у чаши. Слободно можеш да тврдиш да ћеш извадити овај динар а да педесетину не додирнеш. И сам ћеш се изненадити — треба само да дунеш у чашу поред руба, али јако, и динар ће излетети. Педесетина ће само да се окрене.

Откуда то? Кад дунеш направши ваздушну струју која ће теби око већег комада и мањи ће избацити. Вез већег новца који даје струју омер, тешко да би ово успело.

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

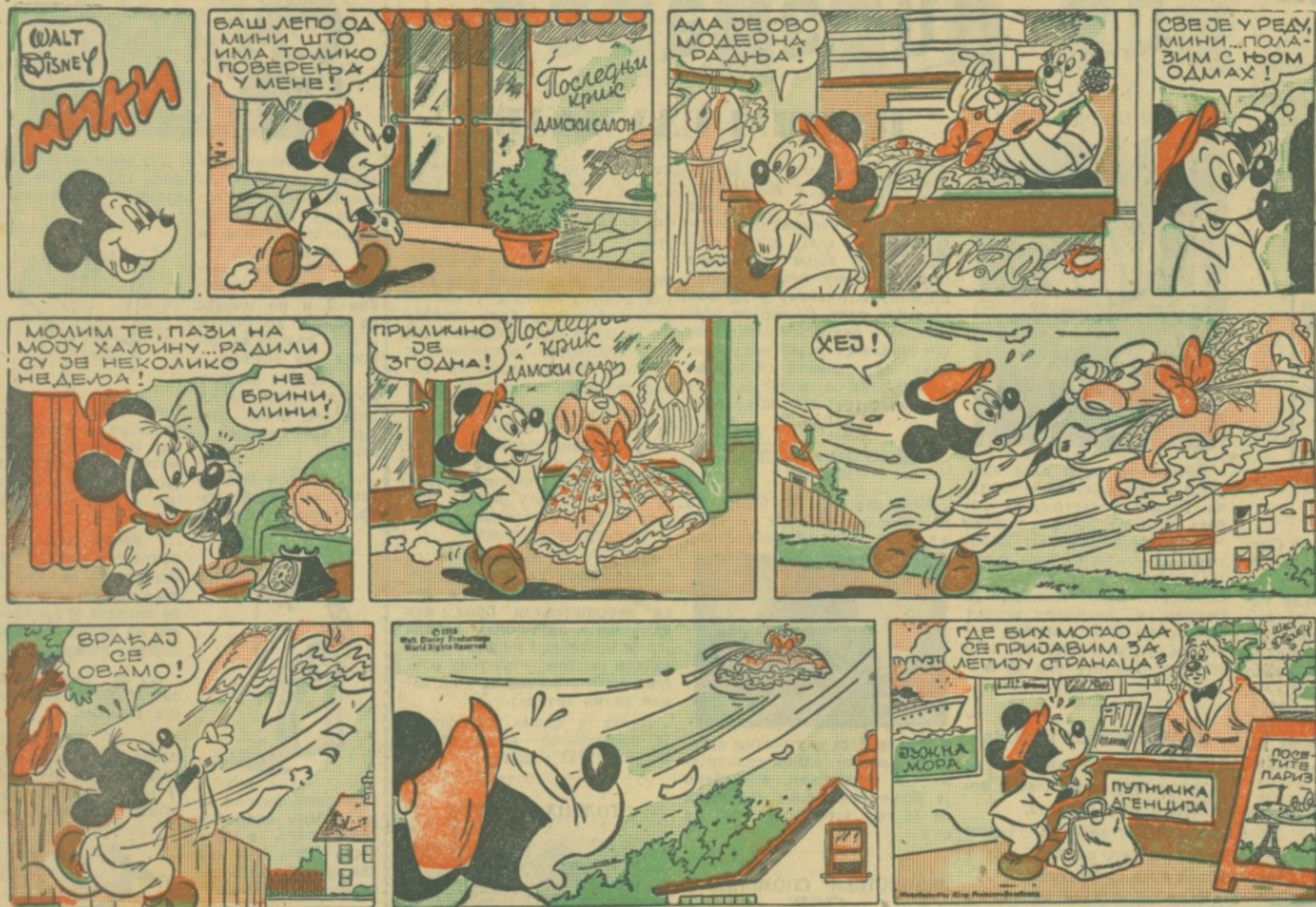

Један боксер у два потеза.

ЧУДНОВАТА СВЕЋА

На комадић свеће оздо забоди ексер, тако да може усправно да плива: горњи крај ће бити једва нешто изнад површине воде. Фитиљ не сме да се окваси. Кад си свећу поставио у воду, оклади се да ће ова изгорети кад је запалиш.

То ћеш лако извести, мада изгледа неспортивно. Ево зашто: свећа сагорела и постаје краћа али у исто време и лакша па се помало диже из воде. Ствари, од кога је свећа направљена, пошто је у додиру са хладном водом, спорје се топи него на ваздуху, па пламен себи дуби руку и спушта се све ниже док фитиљ осавим не изгори.

НИЈЕ ТО ИСТО

— Да ли се Попај вратио с пута? — упитао је један човек Шиљу.
— Није.
— Како није када видим на чивилуку његову морнарску капу!

— Па и моја кошуља се суши на тавану, а ја нисам тамо већ седе! — одговори му Шиља.

У ЗООЛОШКОМ ВРТУ

Пера Ждера и Шиља иштају зоолошким вртом.
— Овака један слон мора бити да кошта много. Баш бих волео да имам толико новца колико је потребно да се купи један слон! — каже Пера Ждера.
— А шта ће ти слон? — зачуди се Шиља.
— Ко ти каже да ми он треба! Волео бих само да имам толико пара колико стоје један слон и ништа више...

ПИТАЊА ОДОБОРИ

Ко је саградио Трајанов мост?
Шта је Велика Смоквица?
Каква је то птица сурка и како је, по народном веровању, добила то име?
Шта је фанданго?
Ко су Техуелчи?

ОДГОВОР:

ТРАЈАНОВ МОСТ на Дунаву саградио је чувени грчки архитекта Аполодор. Живео је у II веку, у доба

цара Трајана и Хадријана. Поред Трајановог моста, Аполодор је саградио Трајанов форум и стуб на њему.

ВЕЛИКА СМОКВИЦА је мало стеновито острво у Јадранском Мору, а налази се југоисточно од Корнута. Површина му износи 0,79 квадратних километара.

СУРКА или кукувија је ноћна птица грабљивица. Може да буде дуга 35 сантиметара. Име сурка стекла је, према народном веровању, што је у почетку била гола и тражила од сваке птице по једно перо и свака јој га дала. Та пера она доцније није враћала и зато излеће само ноћу, а преко дана не сме у поље, јер би све птице нагрнуле на њу да јој узму свака своје перо.

ФАНДАНГО је шпанска игра брзог темпа уз пратњу настањета и песме.

ТЕХУЕЛЧИ, што значи „јужни људи“, означава Патагонце, једно индијанско племе. Живе у јужном делу Аргентине. Некад су били ноћни.

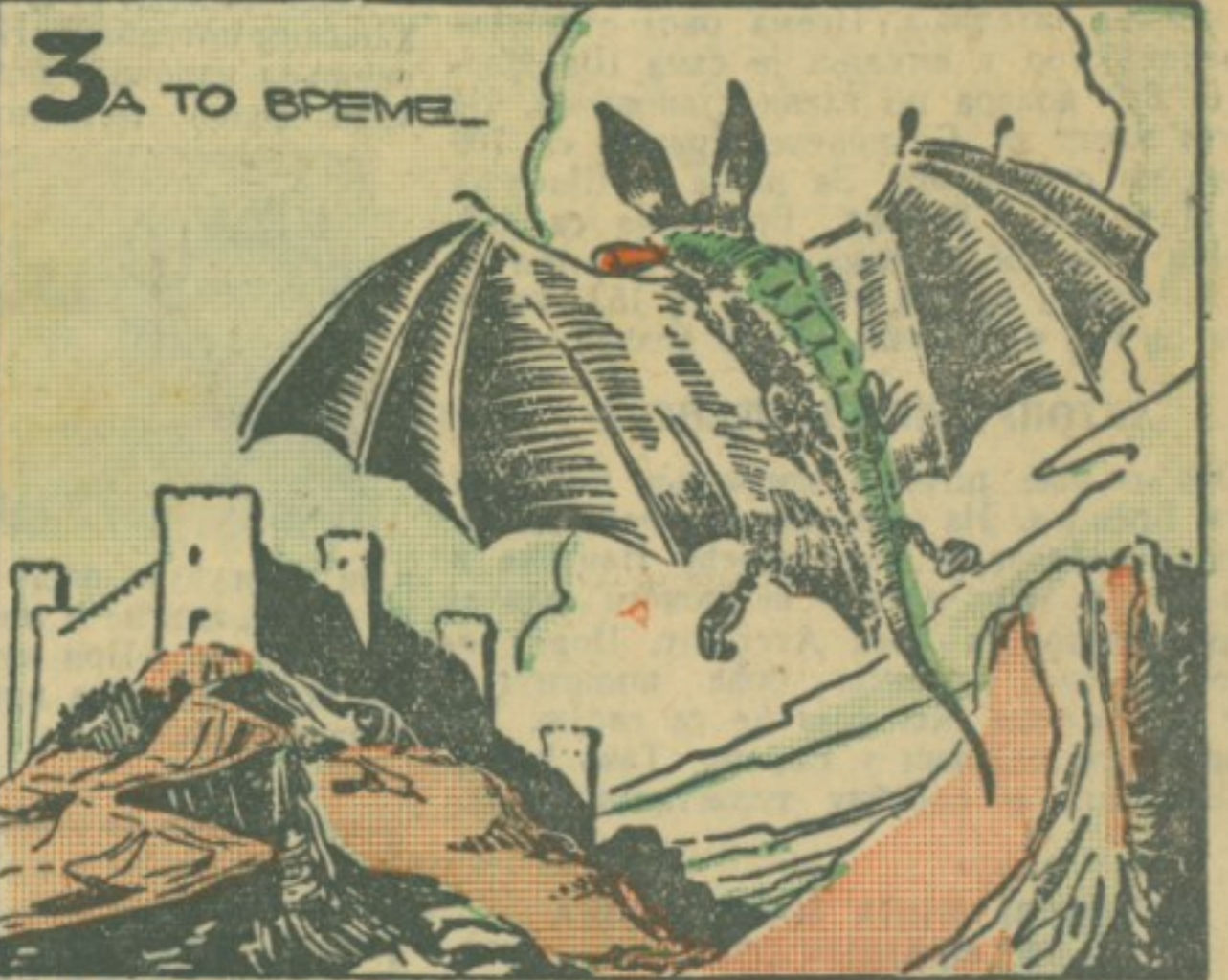
БАШ ЧЕЛИК

ПОШТО ЈЕ НАШАО СВОЈЕ ДВЕ СЕСТРЕ, ЦАРЕВИЋ МИЛОШ СА СВОЈИМ СЛУГОМ БРКОМ НАСТАВИО ЈЕ ПУТ ДА БИ НАШАО И СВОЈУ ВЕРЕНИЦУ, КОЈУ ЈЕ ОТЕО БАШ ЧЕЛИК...

ДО САДА ЈЕ ИШЛО КАО ПО ЛОЈУ! НАШИ НЕПРИЈАТЕЉИ СУ СЕ ПРЕТВАРАЛИ У ПРИЈАТЕЉЕ... АЛИ ИЗГЛЕДА ДА С БАШ ЧЕЛИКОМ НЕЋЕ БИТИ ШАЛЕ... УСТА ЛОМ, АКО ТРЕБА ДА СЕ БОРИМО, БОРИЋЕМО СЕ! НЕ БОЈ СЕ ТИ, ЦАРЕВИЋУ, НИШТА! СВЕ ТЕ БИТИ ДОБРО ДОК ЈЕ НАШИХ ПУНАЧКИХ МИШИЦА... И ОНОГ ПЕРЦЕТА И КРОУШТИ!

ЕНО ИХ!... СПУСТИ СЕ И ПРЕДАЈ ИМ ПИСМО!

ГУШТЕР ЈЕ СПУСТИО ПИСМО ПРЕД НОГЕ МИЛОШЕВЕ МАЈКЕ И ПОБЕГАО У КАМЕНЕ...

„ОБЕ СМО БАРАВЕ И СРЕТНЕ... ЧЕКАМО ДА МИЛОШ ДОВЕДЕ СВОЈУ ВЕРЕНИЦУ, ПА ДА ТИ СВЕ ТРИ ДОЂЕМО У ПОХОДЕ...“

ПОСЛЕ ДРУГОГ ПУТОВАЊА, МИЛОШ И БРКО ИЗИШЛИ СУ ИЗ СЕДМЕ ШУМЕ...

И ТО ЛИ ЈЕ БИЛА ШУМА...

БРКО, ГИБАЈ, ЕВО ВЕЛИКОМ ЈЕДНОГ ПОДА, ИВА НЕГА ЈЕ БЕМЈА БАШ ЧЕЛИКА... И МОЈА ВЕРЕНИЦА!